

Brassói Lapok

Előfizetési példány
Árusításba nem bocsátható

XL. évfolyam

32. szám

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Szombat

1934. évi február 10

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautalványon átutalva; vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott útján fizet az beszedési díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Kézbesítési díj havonként 8 lej. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDEFESLEK díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 6 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király-utca 56-58. Telefon-számok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK SEPSISZENTGYÖRGYÖT!

Az egész világ izgatottan lesi a párisi eseményeket

Ujabb véres utcai harc a francia fővárosban

A jobboldali akarnokok vakmerő próbálkozása a nagy politikai zavarosban

Doumergue-kormány Chiappe belügyminiszterrel?

Megjelent a trónkövetelő is — Negyven halottja van a keddi éjszakai zavargásnak
Általános sztrájk és frontharcos felvonulás készül

Páris, február 9

A világpolitika eseményei pillanatnyilag eltörpülnek Franciaország lázas eseményei mellett. A keddi esti és éjszakai, minden nagytűz nélkül s forradalmi nevezhető események, érthetően nagy nyugtalanságot keltettek minden európai fővárosban. A nemzetközi diplomácia érdeklődése most teljesen Páris felé fordul s izgatottan lesi a fejleményeket. Egyidejűleg azonban egyébre is gondja van: sürgősen tájékozódnia kell, hogy melyek azok az erőtegyezők, amelyek a párisi tömegeket beleválták, vagy belekergették ebbe a politikai játékbá.

Az újabb jelentések nem mondják azt, hogy a rend és a nyugalom teljesen helyreállt Párisban. A Daladier-kormány lemondása nem csitította el a nyugtalanságot, bár elég gyorsan bekövetkezett a véres utcai harcok után. Ez azt is jelenti, hogy a forrongó tömegek első sorban és tulajdonképpen nem a kormány ellen háborogtak, amint hogy a Stavisky-botrány sem magyarázza meg teljesen a vérbefulladás felkelést. Ez is inkább csak ürügy, amint hogy a kormány támadása, a miniszteriumok és az elnöki palota megrohanása is csak ürügy volt, tárgyi alkalom arra, hogy a felizgatott tömeg megmutathassa magát. Daladier kormánya éppen arra vállalkozott, hogy végérvényesen „tisztába teszi” a Stavisky-botrányt s nem kegyelmez meg senkinek, aki bármilyen formában is eljátszotta a becsületét a botrányval kapcsolatban. Daladier azt ígérte, hogy „semmi sem akadályozhatja meg őt és kormányát a közelet megtisztításában”. És Daladier állani is akarta ígértét. Vállalta azt is, hogy ujjonnan s nehezen összehozott kormányából három minisztert kiugrasson, csak hogy — betömje a tömeg száját és megkezdje a tisztogatást.

Az események azt mutatták, hogy Daladier nem látta tisztán a háttérben dolgozó erőket, vagy pedig nagyon lelkiismeretesen vette a beigért tisztogatást. A forrongó Párist azzal akarta „megnyugtetni”, hogy felfüggesztette Chiappe rendőrfőnököt, a legendás párisi rendőrbatalmasságot. Végzetes melléfogás volt ez. A következményei mindjárt meg is mutatkoztak. És megmutatkoztak a tanulságai is.

A következmény a keddi esti véres felkelés volt.

A tanulság pedig?

A tanulság az, hogy itt tulajdonképpen nem is a közelet tisztogatást óhajtja az a tömeg, amely olyan görcsösen belekapaszkodott a Stavisky-botrányba, hanem egészen mást. A mozgató erők kezdték a maguk mivoltában mutatkozni. A Stavisky-botrány miatt az a jobboldali tömeg lázongott, amely a maga elképzeléseit akarta beleültetni a botrány miatti közfelháborodásba. Ennek a tömegnek az egyik mozgatója pedig senki más, mint ugyanaz a Chiappe rendőrfőnök, akit Daladier menesztett, mert azt hitte, hogy ezzel bizonyítja be legjobban a közelet megtisztítására irányuló erőteljes és határozott szándékát.

Szerda esti legutolsó jelentésünk röviden hírül hozta már, hogy a Daladier-kormány benyújtotta lemondását. Daladier tehát meghátrált az utca elől, illetve a jobboldali utca elől. Szerda este ugyanis már tisztázódott a helyzet annyira, hogy a francia politikusok is látták: a keddi esti és éjszakai véres kavargást nem a baloldali elemek, hanem a jobboldali erők rendezték meg. A kapott hírek szerint Daladier az elnöki palotából való távozásakor még azt is kijelentette, hogy azért nem vállalja tovább a kormányzást, mert nem tartja méltónak önmagához, hogy a rendi szuronyokkal és fegyvertűzzel tartsa fenn.

A kormány lemondása ebben a beállításban kétségtelenül vigasztalan jelenség. Daladier feladta a vállalt harcot, mert belátta, hogy a jobboldali és diktatúra hajló törekvéseket maga is csak diktatórikus módszerekkel fékezheti meg. Szuronyral és sortűzekkel. Rendes politikai eszközök, a rendes demokratikus és parlamenti kormányzási módszerek erre már nem elég erősek.

Az újabb jelentések aztán még mélyebb belepillantást engednek a kormány lemondásának körülményeibe. Az

A keddi esti „forradalom” tulajdonképpen a jobboldal és ennek egyre féltettebben kibontakozó vezére, Chiappe rendőrfőnök forradalma volt. A baloldali munkástömegek felvonulása és beavatkozása az utcai harcokba csak az általános zűrzavar és tájékozatlanság eredménye lehetett. A baloldali tömegek nem akartak tüntetni és harcolni a kormány tisztogatási szándéka ellen és Chiappe mellett. Ők véletlenül estek bele a kavargásba, amelyből egyre inkább Chiappe rendőrfőnök és tömegének demokráciellenes, köztársaságellenes és fasista irányzatú akarata válik ki, megtűzdelve ebben a pillanatban még némi királyságtudással is. Hogy aztán mi fejlődik ki ebből a kavargásból, kinek sikerül eredményesen megnyergelnie a még mindig elég gyermekeken lel-

kesedő, vagy elég gyermekeken lázongó francia kövéleményt, azt ebben a pillanatban eldönteni nem lehet. Annyi azonban bizonyos, hogy a keddi esti „forradalom” aggasztóan a jobboldal malmára, vagy inkább Chiappe malmára hajtja a vizet. A volt párisi rendőrfőnök nem bukkott meg, hanem — felülkerekedett. Már úgy emlegetik, mint az új kormány belügyminiszterét. Ez pedig sokat jelent. Jelentheti a demokratikus Franciaország bukását és a jobboldali parancsuralom megteremtését. Jelenthet azonban még ennél is többet. Jelenthet újabb és az eddigieknél is véresebb kavargásokat, sőt jelenthet komoly forradalmat is, amelyben a megszállt volt párisi rendőrfőnök valóban elég vakmerő lesz ahhoz, hogy ráleljen a végzetes utra, amely a háború felé vezet.

Miért mondott le a Daladier-kormány

első jelentések nyomán még csak az látszott, hogy Daladier az utca forrongása elől szaladt meg, holott talán a melléje tömörült politikai erők segítségével vállalhata volna az utca megfékezését is. Most látszik, hogy nem vállalhatta. Daladiert nemcsak az utca buktatta meg, hanem ellene fordultak azok a politikai erők is, amelyekre építeni akart. Szerdán este az is kiderült, hogy a kormány sem egységes. A miniszterek egyrésze helytelenítette Frot belügyminiszter erőyes fellépését és tiltakozott újabb erőyes javaslatai ellen. A kormány belsőleg bomlott fel. Daladier kormánya nem adta meg a miniszterelnöknek azt a lehetőséget, hogy a szükségesnek mutatózó erővel lépjen fel az utca és a rendbontás ellen. Chappedelaine tengerészeti miniszter és Bardon államtitkár már a délutáni minisztertanácsra bejelentették lemondásukat. Három másik miniszter is lemondással fenyegetődzött, ha Frot kitart erőyes rendszabálya me-

Daladier belátta, hogy tehetetlen, nemcsak az utca miatt, hanem a megbomlott politikai erők miatt is. Bejelentette Lebrun elnöknek a lemondását, mert más

megoldást azok között a politikai elképzelések között, amelyeket ő és kormánya képviselt, nem találhatott.

Próbálkozzék Doumergue volt köztársasági elnök

Lebrun elnök nem fogadta szívesen a lemondás híreit, de belátta a helyzet tarthatatlanságát. Rövid tanácskozás után belátta azt is, hogy az adott körülmények között Franciaországot kormány nélkül hagyni — akár csak egy-két napra is — veszedelmes volna. Gyors megoldás után kellett nézni.

Lebrun elnök telefonon szólította fel Doumergue volt köztársasági elnököt és a rendkívüli helyzetre való hivatkozással, telefonon kérte fel, hogy alakítson gyorsan kormányt.

Doumergue sem fogadta szívesen a megbízatást. Jóideig tiltakozott ellene, de aztán ő is belátta, hogy valamit kell tenni és pedig gyorsan kell tenni. Azzal fejeződött be ez a telefonbeszélgetés, hogy Doumergue reggel már jelentkezik is Párisban Lebrun elnöknel és előre megalakítja a kormányát, amelynek pártifelháti kormányának kell lennie.

Tessék kiválni és eltenni!

5. sz. SZELVÉNY

a B. L. februári
regény-ajándékára.

1—15-ig sorszámmal ellátott 15 darab februári szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregénytárának 1934 február havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszedéskészítők **Bukarestben**: a B. L. kiadóhivatalában (Str. Sf. Mina 9), vagy a főbizományosnál („Cosmopolis”, Calea Griviței 10); **Brassóban**: a B. L. kiadóhivatalában; **mindenütt máshol**: a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteniük, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan úton kapják meg, mint az újságot.

UJRA KEZDŐDIK AZ UTCAI HARC

Doumergue megbízatásának idején Páris utcáin már újra elkezdődött a véres harc. A Place de Concorde-on és a Madeleine-téren ismét 50 ezres tömeg tolongott, tüntetett, fenyegetőzött. A kivezényelt karhatalom ezuttal sokkal engedékenyebb volt, mint kedden este, az összeütközés azonban ennek ellenére sem maradhatott el. A **lázongó tömeg megtámadta a katonaságot**, mire az fegyverhasználatra kényszerült. Megismétlődött a keddi sortüzelés. Jelentéseink szerint a sebesültek száma meghaladja a háromszázat. Halál is van, legalább is a hírek szerint, mert a hivatalos jelentések ezuttal elmaradtak.

A sortüzek hatása alatt a tömeg szétszaladt, de aztán újra összeverődött és — **barrikád-építéshez fogott**.

Feltépte a terekről a fapadokat, a pincékből hordókat gurított föl, letépte az utcai ajtókat, vaskapukat. Néhány utcában fosztogatás kezdődött. A butorokat a barrikádokra hurcolták, ugyanakkor azonban a csöcselék lopkodni kezdett. A Rue de Rivolin apacs-banda kezdett munkához. Az áthaladó gépkocsik utasaitól 100—1000 frankos vámkat szedték.

A rendőrség természetesen elveszítette a fejét s így újra szükségessé vált a katonai osztagok kivezénylése. Az utcák tisztogatását aztán szuronyos katonai csapatok kezdték meg. A barrikádokon elhelyezkedett tömeg nem tartotta tanácsosnak felvenni a harcot a katonasággal és visszavonult. Előbb azonban felgyújtotta azt, ami a kezügyébe esett. **Néhány barrikád még a késő reggeli órákban is égett**.

Az utcák megtisztítása során több rendőrfőtiszt, 10 rendőr és néhány katona sebesült meg.

Összesen háromszáz embert tartóztattak le részben fosztogatás, részben izgalás miatt.

A rendet, természetesen csak viszonylagos értelemben, éjjel két óra után sikerült biztosítani.

KÖVETELŐZNEK A JOBBOLDALI PÁRTOK

A Place de Concorde-on és a Madeleine-téren sortüzek dördültek el, a tüntető tömeg kavargott és orditozott, a csöcselék fosztogatott, amikor Doumergue felvette az összeköttetést a politikai pártokkal. Először Jeanneney-t, a szenátus elnökét hívta fel, aki megígérte neki, hogy minden erejével segítségére lesz s ő maga iparkodik meggyőzni bizonyos szűkebb körökről a politikai pártok vezéreit. Hasonló ígéretet tett a kamara elnöke is, köztülve Doumergue-vel, hogy tartózkodást egyelőre csak a szocialisták részéről lehet várni, egyébként a politikai pártok hangulata az, hogy a legsürgősebben kormányt kell létrehozni, lehetőleg nemzeti egységkormányt az összes politikai pártok bevonásával.

A kamara elnöke azonban nem tájékoztatta helyesen a megbízott miniszterelnöket, amint ez rövidesen kiderült. Aig terjedt el Párisban a híre annak, hogy Doumergue-nak kell kormányt alakítania, a jobboldali pártvezérek nyomban megmozdultak. Nem párták meg csütörtök reggelt, hanem telefonon hívták fel a megbízott miniszterelnöket s közölték vele, hogy amennyiben nem alakul becsületes jobboldali kormány, úgy kiorulnak a parlamentből s legyen, ami lesz.

Doumergue megbízott miniszterelnök

tehát a jobboldal szinte fenyegető fellépésének a hírével érkezett meg reggel Párisba és kezdette meg tanácskozásait részben a szenátus és a kamara elnökeivel, részben magával Lebrun elnökkel. Arról természetesen, hogy már délre új kormány legyen, most már nem is lehetett beszélni,

sőt számolni kellett azzal a lehetőséggel is, hogy egyáltalában nem lehet létrehozni kormányt a régi alapokon. Doumergue ugyan kijelentette a sajtónak, hogy nézete szerint mindent rendbe lehet hozni, ha a parlament kitart mellette és a demokratikus rendszer mellett, ez azonban

csak kifelé szóló megnyugtató volt. Délután jelentéseink még csak arról tudnak, hogy Doumergue kétféle megoldási lehetőséget vetett föl az elnöknek.

Ez a kétféle megoldási lehetőség azonban már az új utakon való kényszerű elindulást jelenti.

Direktórium, vagy egység-kormány Chiappeval?

Csütörtökön délelőtt tíz órakor ilyen hírek szivárogtak ki az elnöki palotából:

Doumergue megkísérelheti összehozni a nemzeti egység kormányát, ebben a kormányban azonban Chiappenak, az volt rendőrfőnöknek meg kell kapnia a belügyminiszteri tárcát. Ehhez a jobboldali pártok ragaszkodnak, mert — csak Chiappe tudja lecsendesíteni a párisi utcát, már pedig az új kormánynak, amely ideiglenes jellegű lenne, a rend helyreállítása volna az első feladata. A másik feladata a parlament feloszlatása és az új választások kiírása, illetve megrendezése.

Tehát még mindig a parlamentáris formák között, de erős jobboldali eltolódással, hiszen Chiappe fog majd választást rendezni.

A másik megoldás már rendkívül megoldás volna. Nem kormány, hanem ötös direktórium, ilyen összetételben: Dou-

mergue, Tardieu, Laval, Herriot, Chau-

temps. Csakhogy: ebben az ötösben, amely végeredményében még mindig az eldigi demokratikus elképzelések utolsó védelmi alakulata volna, nem kaphat helyet Chiappe. Már pedig a volt rendőrfőnök nélkül ebben a pillanatban alig képzelhető el az utca és a jobboldal lecsendesítése erőszak és fegyveres fellépés nélkül.

Mi legyen tehát?

Híresztelések kavarnak mindenütt Párisban. Vannak már olyan hírek is, hogy hármas direktórium is elég volna s ebben a hármasban Chiappe is részt venne. Mintha a napoleoni idők támadnának fel és kísértének ezzel az ötös, azian a hármas direktóriummal. És Chiappeval.

A TRÓNKÖVETELŐ GUISE HERCEG KIÁLTVÁNYA

A nehéz órákat élő köztársaság hangza-

varába beleszólt csütörtökön délelőtt a királyságnak is. Nem is a királyságnak, hanem maga a trónkövetelő Guise herceg.

Kiáltványt bocsátott ki, amellyel aztán elárasszta egész Páris az Action Française. A herceg szerint az elmúlt hatvan év bebizonyította, hogy a köztársasági forma milyen utra vitte az egykor nagy és dicső Franciaországot. A francia nép láthatja most, hogy az ország nagyságát és boldogságát csak a királyság tudja tartósan biztosítani, amelynek többszáz éves uralma alatt a francia nép boldog és megelégedett volt, az ország pedig nagy és hatalmas.

A kiáltvány végül felszólítja a francia népet, hogy helyezze a maga és az ország sorsát újra a királyság erős és nyugodalmas alapjaira.

Kiegészítő jelentések a keddi és szerdai éjszakákról

A keddi éjszakai harc — bár végleges és megbízható jelentések még mindig nincsenek — negyven halálos áldozatot követelt. A sebesültek száma több ezerre tehető. Szerdán három ember halt meg, bár ez a jelentés sem végleges.

Szerdán este Rolland szenátort a tömeg levetkőztette az utcán és véresre verte. Talán lámpavasra került volna a szenátor, ha a karhatalom idejében közbe nem lép.

Lyonban lovasrendőrség verte szét a tüntetőket. Négy halott. Nizzában megostromolták a városházát. Mérgek tüntetések voltak Marseillesben és Lilleben is, sőt néhány kisebb városból is véres összecsapásokról érkeznek jelentések. A nyugtalanság egész Franciaországban mindenütt érezhető.

Kedden este a belügyminisztérium előtt elfogtak egy gyanúsán viselkedő egyént, akinél hosszú tört találtak. A fogoly bevallotta, hogy Frot belügyminisztert akarta megölni.

ÁLTALÁNOS SZTRAJKRA KÉSZÜL A MUNKÁSSÁG

A keddi éjszakai események tisztázódása után a baloldali munkásság is elhatározta a fellépést. Az általános szakszervezetek vezetősége ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy hétfőre 24 óras általános sztrájkot hirdet. Az általános sztrájkot a fenyegető fasizmus elleni tiltakozásnak szánja. A baloldali munkásság minden áron meg kívánja védeni a közszabadságot.

A postaalkalmazottak már ki is hirdették a sztrájkot, amihez csatlakoztak

a gáz, víz és villanyművek munkásai is. Az általános sztrájk meghirdetésének híre még feszültebbé tette a hangulatot.

FEGYVERES FELVONULÁSRA KÉSZÜLNEK A FRONT- HARCOSOK

A frontharcosok szövetsége rendkívül felháborodott hangú emlékiratban panaszkolta el Lebrun köztársasági elnöknek, hogy tagjai közül többet súlyosan bántalmaztak, megverték, sőt néhányat meg is öltek a keddi éjszakai tüntetések alkalmával, noha fegyvertelenül vettek részt a felvonulásban.

Az emlékirat fenyegetőleg jelenti be az elnöknek, hogy ha rövidesen rend nem lesz, a Frontharcos Szövetség fegyveresen vonul ki az utcára.

Hosszu nyomozás után:

Elfogták a borzalmas biharmegyei gyilkosság tetteseit

Két emberélet 300 lejért

Nagyvárad, február 9.

Hetekkel ezelőtt a biharmegyei Szentjób községben vadállati kegyetlenséggel meggyilkolták Retek Istvánné gazdálkodó asszonyt és fiát, a 27 éves Retek Istvánt. A nyomozás egyideig eredménytelen volt, kedden azonban végre kezre kerültek a gyilkosok Biró Károly és Titz József szalárdi napszámosok személyében. A két szegénylegény egyhangulag rávallott Tóth Julianna szalárdi bábaasszonyra, akinek felbujítására a rémtettét elkövetették. A bábaasszony szintén beismerő vallomást tett a csendőrségen. Lakásán megtalálták a késeket is, amelyekre Retekék vére száradt. A gyilkos társaság elmondta azt is, hogy már egy évvel ezelőtt végre akarták hajtani a rablógylókosságot, de akkor megzavarták őket.

A két napszámos azzal védekezik, hogy a bábaasszony leittatta és úgy küldte ölni őket.

A sorozatos kihallgatások során kiderült azután, hogy a banda 50 ezer lejt remélt Retekék házában. A vidéken ugyanis azt beszélték, hogy ennyi félretett pénze van

Reteknének és fiának.

Mindháromjukat beszállították a nagyváradai ügyészségre, ahol megismételték beismerő vallomásukat. Különösen Biró Károly és Titz József teljesen megtörték és pontosan, minden szépítés nélkül leírták, hogyan játszódott le a borzalmas jelenet.

— Este 7 óra tájt értünk oda a házhoz — vallják — és bekopogtattunk azzal, hogy egy kis bort szeretnénk venni. Retekné nem gondolt semmi rosszra, azon nyomban kinyitotta az ajtót és bebocsátott bennünket. Még le is ültetett szépen az asztalhoz és bort tett elénk, kóstolónak. Felhajtottunk egy pohárral, majd hozzáláttunk a dolgunkhoz...

Az egyik gyilkos hirtelen kirántotta a kést és hátulról a Retek-fiuba döfte. A szerencsétlen azonnal földre rogyott. A gyilkos rávetette magát és késével még többször a szívébe szurt, majd egyetlen erős púgással keresztülmetszette a nyakát.

Társa közben a halálra rémült asszonyt fogta le, aki kénytelen volt végignézni,

hogyan mészárolják le fiát. Mikor azután a fiúnak vége volt, mindketten az öregasszonyt kezdték szorongatni és követelték tőle, hogy adja elő az ötvenezer lejtét. Retekné sirva hajtogatta, hogy soha életében nem volt ennyi pénze egy rakáson, most is legfeljebb pár száz lej akad a háznál. A két rablógylkos ekkor verni kezdte az öregasszonyt és követelte, hogy azonnal mutassa meg nekik a pénz rejtékhelyét. Egyik fiókból elő is került 300 lej, több azonban nem akadt. Ez volt az egész zsákmány.

Mikor a banditák látták, hogy több pénz nincs,

végeztek Reteknével is. Az egyik lefogta, a másik pedig késével keresztülvágta nyakát. Ezután otthagyták a feldúlt lakást a vérben heverő holttestekkel együtt és a sötétben elmenekültek Szalárd felé. Ott egyenest a bábaasszonyhoz mentek, beszámoltak neki mindenről és odaadták a véres késeket is. Odaadták azonfelül a két emberélet árán zsákmányolt 300 lejt is.

Az ügyészség letartóztatásba helyezte a két gyilkost és felbujtójukat.

Nyomor ellen — kötél

Sepsiszentgyörgy, február 9
Kézdivásárhelyen Bartha Ferenc 60 éves ember felakasztotta magát a szomszédjában lakó öz. Nagy Istvánné istállójának egyik gerendájára. A hatósági vizsgálat megállapította, hogy elhatározását a nyomorúság érte meg. Az ügyészség meadta a temetési engedélyt.

Készül az osztrák-magyar gazdasági összefogás

Dollfuss osztrák kancellár Budapesten

Budapest, február 9.

Dollfuss osztrák kancellár magyarországi fogadtatása rendkívül szívélyes és ünnepélyes volt, ami szintén mutatta, hogy a látogatás a két ország, sőt az egész európai politika szempontjából rendkívül jelentőséggel bír.

Az ünnepélyes fogadtatás után a kancellár megtette a szokásos udvariassági látogatásokat a közéleti előkelőségeknél, majd leadta névjegyet Serédy Jusztinián hercegrímás fővárosi palotájában.

Szerdán éjszaka 11 óra után Gömbös miniszterelnök dolgozószobájából a két miniszterelnök párbeszédét közvetítette a budapesti rádió.

Dollfuss kancellár mindenekelőtt köszönetet mondott a rendkívül szívélyes fogadtatásért, a melyben a magyar fővárosban része volt, majd kijelentette, hogy Gömbössel, akit őszinte barátjának tekint, a csütörtöki nap folyamán beható megbeszéléseket szándékozik folytatni a két állam közös gondjairól és útjairól.

— A szenációhekes — mondotta Dollfuss — ugyan nem fogják megtalálni számításukat, mert ebből a látogatásból nem sütnék ki meglepő és rendkívüli dolgok. De különösebb formák és szenációk nélkül le fogják vonni a következtetéseket a két ország egymásrautaltságából és megbeszélnek a közös gazdasági érdekeken alapuló együttműködést.

— Haza azt üzenem — folytatta Dollfuss, — hogy Budapesten alig felülmúlható szívélyességgel fogadtak. Remélem, hogy a két országnak szoros barátságban sikerülni fog valóban új, alapvető munkát végeznie.

Gömbös válaszában a két ország háborus bajtársiasságára és politikai barátságára hivatkozott, ami biztosítja a megkezdett ut szilárd és közös folytatását.

Ausztria és Magyarország közjogilag szétváltak ugyan, de politikai és gazdasági téren továbbra is együtt kell működniük.

A két népet ezentul semmi sem választhatja szét. Nemcsak érzelmi és történelmi, hanem elsősorban reálpolitikai és gazdasági okokból reméli, hogy sikerülni fog példát adni a világnak, hogyan lehet nehéz viszonyok közepeire előrejutni. Rámutatott azután a békeszerződés súlyos sorscsapására és az európai egyensúly hiányára.

— Dollfuss — fejtegette tovább Gömbös — mindkét ország érdekeit szolgáló megbeszélések végett jött ide. Ausztria és Magyarország között soha olyan jó nem volt a viszony, mint éppen most. Dollfuss látogatása révén a közép-európai kérdés megoldásában jutunk előbbre egy lépéssel.

AUSZTRIA HIVATÁSA

Csütörtökön délelőtt megkezdődtek az érdekes megbeszélések a miniszterelnöki palotában Dollfuss és a magyar államférfiak között. Jelen voltak Gömbösön kívül Kánya külügyminiszter, valamint Fabinyi, Kállay és Imrédy miniszterek. A tanácskozások déli szünetében Dollfuss a Duna-palotában levő lakására ment, ahol érdekes és úgy külső, mint belpolitikai kérdésekben igen határozott hangnyilatkozatot adott az újságíróknak.

— Magyarország és Ausztria — ugymond — továbbra is, még fokozottabban együtt fognak haladni politikai és gazdasági téren.

Majd rátért az osztrák kormány belső helyzetére, kijelentve, hogy kormánya szilárdan áll a helyén, mint bármikor. A kormány különben el van tökéltve, hogy rendi alapon újraszervezi az alkotmányt, illetve a politikai életet és a legerélyesebb eszközökkel nyomja el a rendbontó mozgalmakat. Ez a kijelentés főleg az osztrák náci mozgalomra vonatkozott, amelyről Dollfuss már megérkezésekor tett elnyilatkozatában megmondta, hogy korántsem olyan erős, mint külföldön sokan hiszik.

— Az osztrák kormány — jelentette ki végül ünnepélyes hangon Dollfuss — tudatában van annak, hogy mi a küldetése a jelenlegi európai politikai helyzetben és ezt a hivatását teljes erejével végre is fogja hajtani.

Dollfussnak ez az üzenete nyilván nemcsak Magyarországnak és Ausztriának, hanem az egész európai politikai közvéleménynek szólt, amely feszült figyelemmel követi a Budapestben folyó tárgyalásokat. Az európai kormányok tisztában vannak azzal, hogy az olasz gyámokodás és irányítás alatt történő magyar-osztrák összefogás, párosulva Ausztriának a Népszövetség előtt Németország ellen indított akciójával, az Ausztria függetlenségéért folyó elkeseredett harc egyik fejezete. A nagyhatal-

mak, elsősorban Olaszország, most dolgoznak a közép-európai helyzet kiegyengetésén, olyan formában, hogy a német támadás Ausztria ellen végleges vereséget szenvedjen és a hitlerista terjeszkedési vágy által ismét felszínre hozott Anschluss-probléma lekerüljön a napi-rendről.

A magyar-orsz meg-egyezés és a világsajtó

Bécs, február 9

A Neue Freie Presse hatalmas cikkben foglalkozik a magyar-orsz meg-egyezés jelentőségével. Ezzel kapcsolatosan megírja, hogy a Szovjet azon az uton van, hogy az összes államok felveszik vele a diplomáciai viszonyt, sőt a lap a világbéke érdekében reméli, hogy ez hamarosan bekövetkezik mindazon államok részéről, akik még ma is húzódoznak a Szovjettel való normális viszony helyreállításától.

Az olasz sajtó szintén részletesen méltatja a magyar-orsz meg-egyeződés jelentőségét. A Tribuna szerint Olaszországot teljes meglepetéssel tölti el a diplomáciai viszony felvétele a két állam között. Hogy végre Magyarország és a Szovjet is rendbejöttek egymással — írja a lap — az is egyik biztató jele a nemzetközi politikában végbemenő fel-ésmelésnek. Jellemző különben, hogy a meg-egyeződést létrehozó tárgyalások Rómában folytak le. Olaszország szemmel-láthatólag egyre nagyobb mértékben járul hozzá az európai béke kiépítéséhez.

A „kiengesztelőds” érdekében:

Ujra alkudozik a kormány az ellenzékkel

Higgadtabbá vált a parlament igazolási vitája

Érvénytelenítik a munkakamarai szenátorválasztásokat

Bukarest, február 9.

Az első ülésük ingerültebb hangneme után a parlament igazolási vitája kezd higgadtabbá válni, ami részben bizonyára annak tulajdonítható, hogy az új többség, talán a keddi esti miniszterelnökségi tea eredményeképpen is, könnyebben és fegyelmezettebben veszi a szintén mérsékeltébbé vált ellenzék támadásait és vádjait a választási visszaélésekkel és erőszakosságokkal kapcsolatban. A kiengesztelődsre és politikai fegyverszünetre való törekvés most kezd jobban érvényesülni.

Valószínűleg ennek a tényleges felenyhülésnek a jegyében folytatott Tatarescu miniszterelnök csütörtökön délelőtt újabb megbeszélést Mihalachéval, a nemzeti-parasztpárt elnökével. A nemzeti-parasztpárt elnöki tanácsa ugyanis most ismét összeült s a jelek szerint újlag foglalkozott a politikai fegyverszünet lehetőségével és feltételeivel.

Parlamenti körökben úgy tudják, hogy a nemzeti-parasztpárt által megfellebbezett községtanácsi választások közül a többség néhányat mégis érvénytelenít s így az ellenzéknek alkalmat nyílik arra, hogy legalább a szenátusban megerősödjék valamelyest.

Érdekes viszont, hogy a négy munkakamarai szenátorválasztást maga a kormánypárt felebezte meg, így tehát esetleg 8—10 szenátori mandátumot lesz uj küzdelem.

A szenátus egyébként csütörtökön este minden valószínűség szerint befejezi az igazolási vitát s a pénteki ülésen megválasztja elnök-ségét és tisztikarát.

A képviselőház szerda esti ülésén hosszas viták közben Prahova, Lapusna, Dorohoi, Campulung, Szilágy, Maros és Cahul megye választását igazolta a többség. Az ülésen Iamandi belügyi alminiszter izgalmas polemikát folytatott, egyrészt Ghelemeanu-val, másrészt elődjével, Calinescu volt belügyi alminiszterrel. Ghelemeanu volt államtitkárnak azt vetette a szemére, hogy ha egyszer becsmerli az 1925-beli választójogi törvényt, a nemzeti-parasztpárt miért nem módosította ezt, mialatt legutóbb is hatalmon volt. A Iorga—Argetoianu-kormány idején Mirto olyan módosító javaslatot terjesztett elő, amelyet akkor minden

párt elfogadott, a nemzeti-parasztpárt azonban a kormányon megtagadta ezt a javaslatot, holott ellenzékben megfogadta, hogy soha többé nem veszi igénybe az annyit kifogásolt és erkölcstelennek tartott „prémium”-ot.

A lapusnamegyei választás ellen benyújtott nemzeti-parasztpárti felebbezés tárgyalása folyamán Iamandi azzal a váddal kapcsolatban elegendik szócsatába Calinescuval, hogy a liberális kormány sorra leváltotta a rendőrfő-köket és a rendőrség magasabb tisztviselőit. Iamandi azt állítja, hogy a nemzeti-parasztpárti kormány nem válogatta meg kellőleg a rendőrségi személyzetet s nagyrészt ez a hanyagság vezetett a színajai merénylet-höz s az anarchia veszélyéhez. A továbbiakban aztán Iamandi azt is szemére veti Calinescunak, hogy a nemzeti-parasztpárti kormány tulzott türelmet tanúsított a szélsőjobb oldali mozgalommal szemben, amely a színajai merényletet eredményezte.

— Politikai játékot akartak üzni ezzel a szélsőjobb oldali mozgalommal, — mondotta a belügyi alminiszter — s úgy látszik, még most sem látják be, hogy ez végzetes lehet az egész rendszerre, amelynek alapján állunk.

A sajtó és a filmek fokozott ellenőrzése

Jelentettük már tegnap, hogy a Tatarescu elnökletével tartott miniszteri értekezési, amelyen Antonescu igazságügyminiszter, Inculez belügyminiszter, valamint Mavrodi és Budarescu államtitkárok vettek részt, elhatározta az erkölcsrontó, meg reviziós és felforgató szel-lemben irt bel- és külföldi sajtótermékek be-tiltását, márcsak pénzügyi szempontból is, minthogy ezekért a kiadványokért sok pénz megy külföldre. A sajtót ebből a szempontból minisztertanács határozattal Mavrodi állam-titkár ellenőrzése alá helyezték, aki a külügy-minisztérium sajtóosztályával és a sziguran-cával fog együttműködni ebben a tekintetben. A filmeket is szigorubb ellenőrzésnek vetik alá ezekből a szempontokból. A filmellenőrző bizottság ezután nem kinevezett tagokból, ha-nem az illetékes intézmények képviselőiből fog állani, azaz eképpen tevődik össze: a Ro-mán Akadémia, a királyi alapítványok igaz-

gatósága, a közoktatásügyi és belügyminiszte-rum, valamint a sajtó és román író-szerveze-tek képviselőiből.

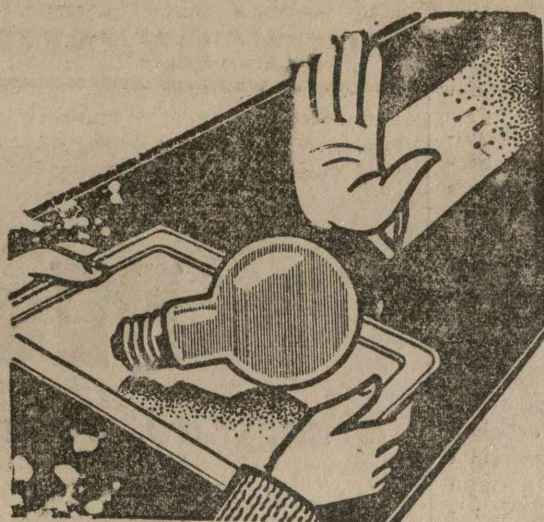
Cuza megkérdi Iamandit, rájuk is vonatko-ztatja-e a „szélsőjobb oldali mozgalom” kife-jezését? Mert ha igen, tiltakozik ez ellen. A szilágy megyei választás ellen Pop Jonel volt államtitkár által felhozott vádakokat Pop Valér volt erdélyi miniszter utasította vissza, aki mint független szerepelt az ottani liberá-lis listán, azóta azonban be is lépett a liberális pártba. A nemzeti-parasztpárti Pop Jonel töb-bek között azzal is bizonygatta a szilágy me-gyei terrort, hogy Fluera Jánost, aki az egyo-sülés lelkes harcosa volt, nem engedték ott fellépni, holott rendesen Szilágy megyében szerzett mandátumot.

KOLOZSMEGYEI MANDATUMAT
TARTOTTA MEG
BETHLEN GYÖRGY GRÓF

Az ugynevezett optálások során a Magyar Párt parlamenti csoportja bejelentette, hogy Bethlen György gróf, akit Udvarhely-, Kolozs- és Maros megyében választottak meg listavezet-őként, kolozs megyei mandátumát tartja meg, míg udvarhely megyei mandátumát átengedi Wiler József dr.-nak, a maros megyeit pedig Laár Ferencnek.

A KÜLFÖLDDEL VALÓ ÁRUCSERE
SZABÁLYOZÁSA

Szerdán este a kormány gazdasági bizottsá-ga ülést tartott Tatarescu elnökletével. Assan ipar- és kereskedelemügyi államtitkár beszá-molt tartott a behozatal szabályozását illető előtanulmányokról s ezek alapján a bizottság részletesen megvitatta a kontingentálás új rendszerét. Határozatot csak szombaton hoz-nak, de a Lupta máris úgy tudja, hogy a be-hozatalt és a kivitelt az ipar- és kereskedelem-ügyi minisztérium fogja ellenőrizni a Banca Naționala kebelében működő devizahivatallal karöltve, amely a végrehajtásra ügyel fel. A nyersanyagokat felszabadítják a korlátozás alól.

SILÁNY LÁMPA MÉG AJÁNDÉKBA SEM KELLI

A „TUNGSRAM” gyárlámpa, tehát közismerten jó minőségű 40 wattos izzólámpa bolti ára 37 Lei. Az ezen izzólámpa által 1000 égési óra alatt elfogyasztott áram ára kb. 440 Lei.

Ha silány minőségű izzólámpát vesz, úgy ez ugyanazon fény-mennyiséghez legalább 20%-al több áramot fogyaszt. Ennek költsége azonban már 528 Lei, tehát a különbözet az áram-fogyasztásban 88 lejtel több.

Ha tehát Önnek silány minőségű izzólámpát ingyen ajándé-koznának, Ön ezen ajándékokra 88 Leit ráfizet.

Valóban tehát csak az takarékoskodik, aki gazdaságos, fényerős és kitűnő minőségű „TUNGSRAM” lámpát vásárol.

— A gyomorfájás, gyomornyomás, bésár-pangás, nagyfokú erjedés, rossz emésztés, fehér nyelvény, kábultság, fűzűgás, halvány arczsín, ked-vetlenség a természetes „Ferenc József” ke-serűvíz használata által sok esetben elmúlik.

A FAJKUTATÁS CSÖDJE

Irta:
Turnowsky Sándor

Ki hitte volna még csak másfél évtizeddel ezelőtt, hogy Gobineau, Houston Stewart Chamberlain, Woltman, Lapouge és társai sötét, ködös fajteóriáinak elkövetkezik egyszer a röneszsánsza?

A német szociológusok 1916-ban tartott kongresszusán Franz Oppenheimer meghurcolta a halálharangot a fajelmélet felett. Ime, — mondta Oppenheimer — a világ háború ad oculos bizonyította minden faji elmélet képtelenségét. Hova tűnt a faji érzés, a faji sorsközösség érzése ezekben az apokaliptikus időkben, mikor szemben áll egymással a két legnagyobb german nemzet s amikor a szláv népek egyik része az antant, másik része a központi hatalmak oldalán folytat élet-halál harcot egymással? És hova lett a nemzetközi zsidóság faji összetartozandósága, mikor minden állam zsidói a maguk országának győzelméért ontják a vérüket? Ki meri ezek után még állítani, hogy nem gazdaságpolitikai, hanem faji szempontok a döntők a népek életében? Nagy derültséget keltett, amikor Oppenheimer gunysan idézte Chamberlain könyvéből ezt a passzust: „Meg vagyok győződve, hogy a következő évszázadban az emberek milliószámra fogják gyilkolni egymást koponyaindexük egy-két fokos különbsége miatt. Erről a jeltől, mely a bibliai sibboitethet és a nyelvi rokonságokat helyettesíti, fogják az egyes nemzetiségek egymást felismerni és az utolsó szentimentálisok a népek tömeges kiirtásának lesznek majd a tanúi”.

A *hillerizmus* úgy látszik mindenben igazolni akarja Chamberlain cassandra-jóslatát. Soha még nem volt olyan konjunktúra a fajkutatásnak, mint a mai Németországban. Tudományos szempontból az egész elmélet ma is ép oly képtelenség, mint évtizedekkel ezelőtt, de a faji alapon álló győzedelmes politikai irányzat mozgósította az áltudósok hadát. Új életre támadt a kranio-metria. Bonctanilag igyekeznek igazolni, azt a hipotézist, hogy a germánok (la race noble) kivétel nélkül dolichocephálok, vagyis hosszukás koponyaalkatúak, míg az ugynevezett ignoble fajok, az alsóbbrendűek kerekfejek, brachiocephálok. A nemes fajhoz való tartozandóság kimutatásához elengedhetetlen szükséges, hogy a koponya hossza legalább egynegyeddel nagyobb legyen, mint a szélessége. Nos, a tudományos kísérletek e téren negatív eredményel végződtek. Megállapították, hogy a koponya formája és nagysága nagyon változó és legkevésbé sem függ az ugynevezett fajtól. Nagyban befolyásolja annak kialakulását a táplálkozás minősége. Azok a törzsek, amelyek sok száraz, kemény táplálék megrágására vannak utalva, ezen rágási munka nyomait elsősorban koponyájuk formáján viselik.

De a koponyák formájának kialakulása sok egyéb tényezőtől is függhet. Egy hannoveri egyetemi tanár bebizonyította, hogy csecsemőknél különböző fektelési módszerekkel különböző fejformákat lehet kialakítani. Egy ízben ikergyermekekkel kísérletezett s az ikrek közül az egyikből sikerült „noble” embertípust, a másikból „ignoble” típust létrehozni.

A kranio-metria tehát sehogyse alkalmas módszer a faji jelleg megállapítására. Más ismérvek után kellett nézni. Megkezdődött a faji sajátságok, fizikai és lelki adottságok kutatása. Gazdasági szempontból nagy jelentősége lett volna eme kutatások eredményességének, mert hiszen ezen az alapon megtörténhetett volna a faji alapon való munkamegosztás. Amde ezen a ponton is megdőlt a fajelmélet. — Amerikában hosszú éveken át végeztek alapos kísérleteket a munkaképesség faji jellegének megállapítására. Egyes gyári nagyüzemekben úgy akarták tökéletesíteni a Taylor-rendszert, hogy a bevándorolt munkásokat nemzetiségük szerint alkalmazták különböző munkanemekre. Kísérletek alapján megállapították, hogy bizonyos munkára csak német, másokra csak olasz, harmadikra csak zsidó stb. alkalmas. Ezt a faji munkamegosztást több nagyüzem is alkalmazta s azután Walsen professzor egy összehasonlító szociográfiai felvétellel megállapította, hogy minden üzemben más és más módon történt ez a faji csoportosítás. Míg az egyik gyárban esküsznek arra, hogy bizonyos munkákra csak a németek alkalmasak, máshelyütt

Nagy gyásza van az egyetemes magyarságnak:

Meghalt Móra Ferenc

a nagy író, Jókai és Mikszáth óta a legnagyobb magyar elbeszélő

Szeged, február 9.

Az egyetemes magyar irodalom és szellemi élet veszteséglistája szírdán reggel újra egy nagy és értékes névvel gyarapodott: *hosszas szenvedés után meghalt Móra Ferenc.*

Halálának hírérd Erdély magyarsága is mély megdöbbenéssel és részvétellel fogadja, mert itt is hatalmas olvasótábor sok-sok személyes és ismeretlen barátja volt derűs, bölcs egyéniségének és értékes írásainak. Mert ahol a magyar ígének még kelete volt, ott Móra Ferenc neve mindig kedvesen és ismerősen csengett s minden írása ünnepi pillanatokat jelentett az olvasónak.

Nem volt divatos író, a szó pesti értelmében, de népszerű volt s az iránta megnyilvánuló érdeklődés mélyebb és maradandóbb volt, mint a reklámtükkökkel alátámasztott írói sikerek pillanatnyi méltánylása. Ha el kellene skatulyázni nevét és munkásságát a magyar irodalomtörté-

netben, akkor helyét a nagy magyar mesemondók: *Jókai, Mikszáth, Tömörkényi* nevével kell egy sorba helyezni. A magyar prózairás legnemesebb és legértékesebb hagyományainak talajába eresztette gyökereit Móra Ferenc kivételes nagy tehetsége is. Jókai nagy mesélőkészsége, Mikszáth aranyos, drága humora, Tömörkényi érdekes és izes szegedicssége alapozták meg Móra írói egyéniségét, amely e nagyszerű elődök örökségét a maga különálló melegségével, emberszeretettel, bölcsességével és egyéni színeivel adta tovább. Nem volt „népies” író és mégis a magyar nép krónikása, tanítója és mesemondója volt mindvégig érdekes, lebilincselő történeteivel, egyszerűségében is kristálytiszt, sallangtalan nyelvével, nagy kulturájával, adatbeli tudásával s mondanivalóinak olyan vonzó és lebilincselő kedvességű előadásával, amely az olvasót örökre hálás és lelkes hívővé tette. Amikor azt állapítjuk meg róla, hogy helye a magyar irodalomban ott van a leg-

nagyobb magyar elbeszélők halhatatlan gárdájában, azt is le kell szögeznünk, hogy a szó nemes és igaz értelmében talán ő volt a magyar kultúra sivar ugarján az utolsó encyklopédista, aki a múlt emlékeinek feltárása közben is napjainknak, ennek az eszmék és elvek malomkövei között öröklődő világrendnek minden igaz, értékes és maradandó gondolatát maradék nélkül tette magáévá és irásam keresztül a magyar nép közkincsévé.

Régész és történész volt eredetileg, a szegedi Kulturpalota muzeumának vezetője, de a múlt nem húzta le abba az olcsó és népszerűséget hajhászó nacionalizmusba, amely a féltékenységeket a szellem igazi nagyságaitól megkülönbözteti. — *Amennyire magyar volt, annyira volt világpolgár is, aki szittya-emlékek gyűjtésében az emberi haladás messzi távolaira szögezte pillantását.*

Halálával a magyar szellemi élet és az egyetemes kultúra egyik erőteljes, értékes oszlopa dőlt ki a harcosok sorából.

Móra Ferenc utolsó hetei

A halál szerdán reggel 7 óra 5 perckor ragadta magával Móra Ferencet. Hosszu és gyötrelmes szenvedésektől szabadította meg a halál, amely gyászborotvát családját, barátait és hivatelt.

Hosszu hónapokkal ezelőtt lett beteg s akkor epebántalmak ellen kezelték. Betegsége azonban sokkal szörnyűbb volt, mint egy epebántalom. Móra gyomorrákban szenvedett s csak az utolsó hónapokban derült ki, hogy halálos betegséget hordoz magában, amely előbb-utóbb végez vele. Betegsége hetekkel ezelőtt annyira elhatalmasodott fölötté, hogy állandóan ágybanfekvő beteg volt. Az utolsó időben testi ereje állandóan romlott s a nagybeteg író napról-napra, óráról-órára veszedelmesen aggasztóan gyengült. A sok szenvedéstől megviselt test aztán szerdán reggel csendesen elpihent. Utolsó óráiban Pálffy Gyulácsy Irén, az Erdélyből Magyarországra költözött írónő, Lovik Károly író és Roóz Rezső szerkesztő tartózkodtak mellette családjának tagjain kívül.

Móra Ferencet Szeged városa a maga halottjának tekinti és a Kulturpalotában elhelyezett ravatlról szombaton délelőtti 11 órakor helyezi örök nyugalomra. Temetésére annyian érkeznek Budapestről is, hogy a magyar államvasutak igazgatósága különvonatot állított be a budapesti gyászolók elszállítására.

Móra Ferenc 56 éves volt. Kiskorú fele-

házán született s szülővárosa még a múlt évben diszpolgárai közé választotta. Szeged is hasonló kitüntetéssel akarta hatalmas érdemeit elismerni, de minthogy ezt az ünnepelt az őszre tervezték, Móra halálával ez gyászünneppé változik.

Írásai: regények, novellák, karcolatok és hírlapi cikkek az utolsó években nemcsak a magyar olvasóközönség figyelmét keltették fel fokozott mértékben iránta,

hanem a külföldét is. Éppen most került sor arra, hogy regényei közül idegen nyelvre is lefordítsanak néhányat.

Mélyes ember tragikum van abban, hogy Móra Ferencnek éppen akkor kellett kidőlnie a sorból, amikor írói nagysága teljesen kibontakozott és a siker kapui megnyitak előtte. S ez az, ami távozását pótolhatatlanná teszi a magyarság szellemi életében.

Bonyolódik a szászrégeni letartóztatott ügyvéd ügye

Két bírósági tisztviselőt is letartóztatásba helyeztek

Marosvásárhely, február 9.

Beszámoltunk pár nappal ezelőtt arról, hogy a marosvásárhelyi vizsgálóbíró letartóztatta dr. Moldován Péter szászrégeni ügyvédet. A letartóztatás híre óriási feltűnést keltett nemcsak Marosvásárhelyen, ahol a fiatal ügyvéd széles körben ismerték, de az egész környéken is.

A fiatal ügyvéd ügyét először a legnagyobb diszkrécióval kezelte a vizsgálóbíró. Csak napok múltán derült ki, hogy Moldován ügyvéd, akit a terhelő bizonyítékok birtokában a marosvásárhelyi törvényszék vádta, a harminnapos letartóztatásba is helyezték, hamisított meghatalmazásokkal a marosvásárhelyi árvaszéktől nem létező árva részére vett fel jogtalan illetményeket.

A nem mindennapi érdekességű ügyben most érdekes bonyodalom keletkezett.

A hivatalos vizsgálat kiderítette, hogy az ügyvéd marosvásárhelyi bírósági tisztviselő

segítségével és közbenjárásával üzte kisdöd játékeit.

A további vizsgálat most már adatokat és bizonyítékokat eredményezett arra vonatkozólag, hogy a hamisításokban és a jogtalan pénzfelvételekben két tisztviselő segédkezett, kiket rögtön le is tartóztatott a vizsgálóbíró.

Ma döntött a marosvásárhelyi törvényszék vádta, a két megtévedt tisztviselő fogvartatása ügyében.

A döntés szerint a marosvásárhelyi törvényszék vádta, a Pallade ügyész indítványára, harminnapos letartóztatásba helyezte Serban Teofil és Manuca Péter marosvásárhelyi bírósági tisztviselőket, azért, mert nyomós bizonyítékok vannak arra nézve, hogy a két tisztviselő, akik nagylábon éltek és feltűnően költek, részt vettek az ügyvéd üzelmében. A letartóztatások híre nagy feltűnést keltett. Az ügyben további érdekes fejlemények várhatók.

éeg Blanknak, a montekarlói játékbank zsidó bérőjének leányát vette feleségül. Ugyanennek a Blanknak egyik unokáját György görög herceg vezette oltárhoz.

Klausenitznek, a híres hadvezérnek családjában két zsidó nőt is találunk. Nagyanya Frenkel Fannyi varsói zsidó nő volt. Ugyanezzel a Frenkel-családdal rokonságban állt a Moltke-család is.

Richelieu herceg felesége Heine-Abramsohn Alice volt, kit férje halála után Európa legrégebbi uralkodócsaládjának, a 968-ból származó monacói háznak egyik tagja, Albert uralkodó herceg vett nőül.

Gratze le russe et vous trouverez le tartare! — mondották régen. Vakard meg a királyokat és kijön mellőlük a háziszidó, vagy a leányuk. Kurjózumnak mindenesetre érdekesek az effélék, de ezekre komoly teóriákat építeni és ezek miatt vesres harcokat folytatni — szörnyűség!

HIREK

Előfizetőink figyelmébe!

Mindazon előfizetőinknek, akik nem helyi pénzbeszedő úlján szoktak fizetni és előfizetésük 1. hó 15-én lejár, a mai napon postautóval küldtünk ki. Nagyon kérjük az illető előfizetőinket, szíveskedjenek ezen postautóval felhasználásával az előfizetés megújítására szolgáló összeget mielőbb átutalni, nehogy — ennek hiányában — lapunk folyóiratlagos küldésében megszakítás álljon elő.

A boldog házasság

Angol írók és főleg írónők időnként négragadják az alkalmat, hogy hasznos tanácsokat adjanak házasságuk számára. A Daily Expressben most Joanna Vest ismert újságíró felállítja a boldog házasság hat aranyszabályát feleség számára.

1. Légy mindig türelmes. Ne szekirozd az asszonyt és ne kérdezd nagyokat. Ha sokat faggatod, megérdemled, hogy hazudjon. Ha férjed fáradt és étkészít ki, ne faggasd, hogy szeret-e még. Ha a veszekedés elkerülhetetlen, finoman eszkezdj.

2. Ne hanyagold el testedet és szellemedet. Sok nő azt hiszi, hogyha már egyszer férjet szerzett magának, teljesen elhagyhatja magát. Ez nagy hiba, mert amit a férj nem talál meg a feleségnél, önmagán meg kell találnia.

3. Ne légy költséges. De ha férjed akar adni költeni, nagylelkűen ne akadályozd meg, mert ha úgy érzi, hogy nagylelkű veled szemben, jobban fog értékelni. Később azután apróbb takarékoskodásokkal behozhatod ezt a kiadást.

4. Ne tündeszd fel magad jelenlétevel. Sohase hítesd el a férjedd, hogy különbözhetetlen. Éreztesd vele, hogy rajta kívül más férfiak is szívesen nyulnának utánad, ha elhanyagolnád.

5. Ne felejtse el, hogy bármennyire is szeret a férjed, néha szívesen marad egyedül. Ne akard kifürkészni lelkének titkos gondolatait.

6. Ne felejtse el, hogy a házasság olyan, mint egy új bársonyszalag, ha kettőn állnak és újra összehajtogatják, még mindig viselhető, de már nem szép.

Az írónő felszólítja olvasóit, hogy ha több ötleteik vannak, állítsanak nekik is össze ilyen aranyszabályokat és küldjék meg neki.

— IDŐJÁRÁSJELENTÉS. A budapesti időjárás-kutató intézet jelentése szerint lényegesen nyugati és északnyugati szél, ovábbi hőemelkedés, inkább északon áprorszerű esők várhatók.

— Hunyadmegyei hírek. A dévai törvényszék 20 napi elzárásra és 1500 lej bírtetésre ítélték meg a Gulberesce on petrozsényi lakost, aki az elmúlt év októberében orozva megtámadta Gulberese Marcu nevű haragosát és azt a csikájával súlyosan megsebesítette. Az ítélet jogerős. — A múlt év december 20-án lezajlott képviselőválasztások során Bulzsed hunyadmegyei községben, a falu bírójá Mihai Dionisio és Zsuzsiu Gligor, Traian és Irimie nevű lakosok, először a maguk, azután távollevő egyének helyett is lezavaztak. A bizottság rájött a visszaélésre, az ügy a dévai törvényszék elé került, amely a napokban tárgyalta le az ügyet. A bíróság egyenlő 5-5 napi elzárásra és 200-200 lej bírtetésre ítélték a család szavazókat.

— A dévai törvényszék 8 napi elzárásra és 200 lej bírtetésre ítélték Szuszán Lázár boicai kovácmestert, aki, a munkásbiztosító pénztári tagdíj ki nem fizetése miatt, az ellene elrendelt végrehajtáson megsértette a végrehajtót és a munkásbiztosító pénztár tisztviselőit rablóbandának nevezte.

— Tiltott fegyvert találtak a házban. Csikszederéről jelentik: A gyergyóremetei csendőrség tudomást szerzett, hogy Puskás Antal otáni lakos, a szigorú rendelkezések ellenére tiltott fegyvert és löszert tart a házában. Szabályszerű ügyészre engedéllyel átkutatták a gyanúsított gazda lakását és ennek során tényleg találtak egy vadász-fegyvert nála. A gazda ellen tiltott fegyvertartásért eljárást indítottak.

— Halálos szerencsétlenség egy marosmegyei erdőben. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Borzalmas tragédia játszódott le tegnap éjszaka egy marosmegyei erdőben, amelynek áldozata egy munkanélküli famunkás lett. Nyárádmaros községben Lakatos Sándor 35 éves munkás, hogy a hatalmas hidegben legalább befűthessen roskadozó vityilójában, ahol felesége és gyermekei dideregtek, a közeli erdőbe ment ki fát vágni. A munkanélküli munkás, aki nyomorát tiltott fadöntéssel akarta enyhíteni, a levágott fátörzsöket a vállára vette és úgy indult meg hazafelé. Eközben beesteledett és észrevétlenül egy szakadék szélére került a fiatal munkás, aki itt ijedségében megcsuszott és a vigyázatlanságból lezuhant. A fátörzs reáesett és agyonvázta. A szerencsétlen ember a helyszínen szenvedett ki és hullájára nyolc éves fia talált rá, aki apját ment keresni órák múltán az erdőbe.

— POFFAL VÁLASZOLT A LEIGAZOLTATÁSRA. Csikszederéről jelentik: Benedek János gyergyószentmiklósi illetőségű gazda, — így mondja a hivatalos csendőrségi jelentés — Csikszentgyörgyre ment ügyes-bajos dolga elintézése végett. Az ottani csendőrség egyik tagja igazolásra szólította föl. A teljesen jogos követelést a gazda megtagadta, sőt a vita során arcul is ütötte a hivatali teljesítő csendőrt. Hatósági közeg elleni erőszak miatt nyomban őrizetbe vették a magáról megfellebbezett embert. A nyomozás során aztán kiderült, hogy Benedek multja nem is olyan tiszta, nem kellett volna annyira zokon vennie az igazoltatást, mert gyilkosságért és lopásért több alkalommal folyt ellene eljárás s több évig börtönben is ült. A csikszederai ügyészség előzetes letartóztatásba helyezte a viszketős tenyerű székelty.

ABLAK

(b) Az az asszony, aki most hosszasan, bőbeszédűen elmondja nekem a történeteket, valami közeli rokona lehet Szabó Agnes 18 éves fiatal, virágzóan szép leánynak, akit a marosvásárhelyi rendőri krónika jelentése szerint az esti személynőn befutása után holtan találtak meg a sineken. Szomorú és ideget tépő látvány volt — mondják azok, akik látták.

A többi már a rokontól tudom meg...

Agnes fiatal, szép és bátor leány volt. Politurozó munkásleány. Amit keresett, azt mindig rendben haza is adta. Csak egy-egy kis rongyot vitt magának. Egy-egy olcsó kis ruhát, egy harisnyát vagy egy szerény de csinos kalapot.

És mindig tiszta és csinos volt. Gavallérai, udvarlói is voltak.

Aztán tegnap este elment a színházba. Még a vacsoránál jókedű volt tréfált és jókedűen beszélgetett.

Egy udvarlójával volt, aki haza is kísérte.

És amikor az udvarlójától elvált, kiment az állomás mellé a sinekre és csendben, hangtalanul, olcsó kis kabátjában, lefeküdt a sinekre.

Hogy a következő percben a sok-sok idegent szállító, fényesen kivilágított gőzparipa, gond nélkül útszáguldjon rajta.

Tesle most cafatokban, véresen hever a sineken...

A fej belegurult a sinek melletti árokba, a jobb kar borzalmas távolságban fekszik a bal kártól és a két kar között szalad a sin, amely az egész világot jelenti. A kis munkásleány holtan is valami végtelen lendülettel magához öleli az egész világot...

A TUDOMÁNY HALOTTJA

Fritz Haber dr., a kiváló német elektrofizikus, akit 1911-ben Nobel-díjjal tüntettek ki, 66 éves korában meghalt.

— BETÖRŐ LETT A TÖRVÉNYSZÉKI BIRÓBÓL. Bukarestből jelentik: A rendőrség most már másodízben tartóztatta le betörőse lopás miatt Grigorescu Gheorghe volt brailai törvényszéki bírót, aki még egy évvel ezelőtt hivatalban volt és ítélezett. Grigorescu az elmúlt éjjel álkulcsal behatolt a Szent József-templomba s régi szenvedélyének megfelelően, elemelt onnan egy dus aranyozású szentképet, egy járókelő azonban kijövet lefűlte. A volt bíró már régóta üzi a szentkép-lopást. Amikor tavaly első alkalommal csípték rajta, a rendőrségi bizottság megállapította, hogy elmebajban szenved és eluralkodott rajta a lopkodási mánia. Tébolydába küldték, de onnan a közelmúlt napokban sikerült megszöknie s ismét nekilátott a templomosztogatásnak. A szerencsétlen ember már mint bíró elvesztette lelki egyensúlyát s emiatt megfosztották állásától. Nagy nyomorba jutott s biztosan az éhezés következtében vetemedett a tolvajlásra. Eddig mintegy tíz szentkép-lopást követett el a különböző fővárosi templomokban és kápolnában. A volt bíró most ismét elmebeteg-intézetbe zárják, mert remény van rá, hogy kigyógyítják. Amikor ugyanis észéhez tér, sir és könyörög, hogy mentse meg.

— Megfagyott egy marosvásárhelyi öregasszony. Tudósítónk jelenti: Borzalmas látványban volt részük a szomszédoknak a marosvásárhelyi külvárosi Fischer-telepen, ahol teljesen egyedül élt, magára hagyatva Bíró Mária 70 éves öregasszony. A szerencsétlen asszonynak, akit rokonai és ismerősei teljesen magára hagytak, már fája sem volt, hogy

rideg szobájában befűthessen. A szomszédok, akik reggel csodálkoztak azon, hogy az öregasszony nem kelt fel, benyitottak szobájába és ott már csak holttestre találtak rá, amely a farkasordító hidegben megfagyott.

★ HÁZASSÁG. Fodor Erzsébet, Timişoara és Róth László, Braszov, házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— MEGRÁZÓ, HOGY MÉG ILYEN PANASZ IS LEHET. Csikmegyei társadalombiztosításra kötelezett munkásai és iparosai számtalan esetben hívták fel arra a tarthatatlan állapotr a illetékesek figyelmét, hogy falvakon egyáltalán nem lehet biztosítási bélyegeket kapni. Több esetben mutattak már arra rá, hogy hetenként több száz lejt kell elkölteniük, csupán azért, hogy rendes időben beragaszthassák biztosítási könyveikbe a megfelelő bélyegeket és ne tegyék ki magukat a bírságolásnak. Előadták, hogy a jelenlegi kereseti viszonyok között magát a betegséglelyző illetéket is alig bírják megfizetni, nemhogy az azzal járó felesleges költségeket el tudják viselni. Javasolták, hogy vagy az egyes községi előjárásokhoz, vagy teljesen megbízható, vagyonnal rendelkező kereskedőkhöz, akiknek amúgy is bélyegárulási joguk van, adjanak ki bizonyos bélyegeket, hogy ők ne legyenek kénytelenek egész heti keresetüket a betegséglelyezéssel kapcsolatos ok nélkül kiadásokra fordítani, mialatt családjukat a legszükségesebb létfenntartási dolgokkal sem tudják ellátni. Az érdekeltek azt hitték, hogy a társadalombiztosító meg fogja szivlelni a jogos érveléseiket és követelésüket, de tévedtek, mind a mai napig nem kaptak választ kérésükre. Még mindig az intézmény városi fiókjainál kell beszerezniük a bélyegeket, ha nem akarják hatalmas bírságoknak kitenni magukat. Pedig a társadalombiztosítónak semmibe sem kerülne az emberi szempontból teljesen érthető és jogos követelés. Különösen most, a végtelenségig felszórólt biztosítási díjak idején, egyenesen saját érdekében cselekednek az intézmény, ha igyekezne tagjait teljesen oktan költségek alól mentesíteni. Mert az egyre erősebben zugó elégedetlenség kórusához nem kevésben járulnak hozzá az ilyen tisztán formára s a lényegtől teljesen messzeálló intézkedések is, melyekben zaklatást látnak csupán a közterhek viselése alatt roskadozó iparosok és munkások.

Aranyér... és a foglalkozásunk?

Igen sokszor nagyon nehéz probléma! Foglalkozásunkat gyakorolnunk kell — azonban a fájdalmak majdnem lehetlenné teszik. Meg lesz lépve, hogy milyen gyorsan megszabadulhat fájdalmaitól, ha a gyógyszerárban „Goedecke“-féle

Anusol aranyérmekupokai

vásárol és ezeket előírás szerint felhasználja. Az anusolt az orvosok is mint teljesen megbízható szert ismerik, amelynek feltétlen hatására mindig számíthatnak.

A SPORT HALOTTJA

Caracciolának, a hírneves olasz gépkocsiversenyzőnek feleségét egy si-kiránduláson a lavina ellenette és megölte.

— Találtatott egy barna vizsla kutya. Átvehető Gyár-ut 76 a szám alatt.

— UJABB KÉT ERDŐLŐ SZÉKELY JART SZERENCSETLENUL Csikszederéről jelentik: Minden télen, de ezen különösen sok erdei szerencsétlenség történt Csikban. Alig múlt el hét, hogy egy-két embert igen súlyosan, sőt sok esetben halálosan meg ne sebesített volna a lezuhanó fa. Legutóbb egyszerre két áldozata van a megélhetést jelentő erdőlesnek. Péter József csiksomlyói gazdát a rosszirányba kivágott fa ütötte le, míg Csizser Imre csiksobotfalvai fiatal legényt a hegyről lecsúsztatott fa sebesítette meg súlyosan. Mindkét ember állapota igen súlyos és aggasztó.

— Gyengélkedés idején, különösen ha a rosszullétet szorulás fokozza, a természetes „Ferenc József“ keserűvíz fájdalommentes székürítést és kielégítő emésztést hoz létre. Híres orvosok a legnagyobb elismerés hangján írják a valódi Ferenc József vizrről, mert ez kritikus korban is hosszabb időn át alkalmazható, anélkül, hogy kitűnő eredménye változnék.

Véres utcai zavargás Genfben

Genf, február 9

Tegnap éjszaka ismét viharos munkástüntetés zajlott le Genfben. A kommunisták rendeztek nagy felvonulást a keresztény-socialisták ellen. Érdekesebb, hogy a menet élén egy munkáspárti államtanácsossal együtt egy volt pap haladt, aki cserbenhagyta hivatását és a kommunista tanok híve lett.

A svájci jelentés nem részletezi az eseményeket, csak annyit közöl, hogy a munkástüntetők véresre verték a keresztény-socialista szakszervezet titkárait. Hir szerint a titkár bele is halt sérüléseibe.

AZ ERNST MUZEUM

BUDAPEST,

VI, Nagymező-utca 8. Telefon 120-14.

nagy eseménye februárban

Bárá Kohner Adolf

műgyűjteményeinek aukciója.

A magyar festőművészet remekei, a francia impresszionista mesterek szobornál-szebb alkotásai, az olasz renaissance kis bronzok válogatott sorozata, modern szoborművek és egyéb kerülnék kalapács alá. — Kiállítás: február 18-25-ig, Aukció: február 26-tól.

A Magyar Párt is szükségét érzi már!

A szervezésről van szó. Arról a szervezésről, ami kétségtelenül hiányzik. Ezt kell szomorúan megállapítanom mindenhol, amikor a székely városokat rovom s emberekkel beszélek. Kétségtelenül találkozik az ember, — hangsúlyozom, igen ritkán — olyanokkal is, akik a jelenlegi sajnálatos állapotokkal meg vannak elégedve. Ezek szidják a székelyeket, mint a bokrot. Szidják, hogy a mult-kori megdöbbentő választások alkalmával rosszul szavaztak. Terrort emlegetnek s feszítmeget kiáltanak.

De mondom, ilyenek mindegyre kevesebben és kevesebben akadnak a székely értelmiség között is. Ha nem is nyíltan egészen, de annál céltudatosabban a kisebbségi magyarság keretein belül keresik a hibákat. Nemcsak keresik, hanem rá is mutatnak. Hogy melyek ezek, mindenki tudja, s éppen itt nincs hely azok kifejtésére. Itt csupán arra akarok rámutatni, hogy a sepsiszentgyörgyi magyarpárti tagozat szervezni akar. Hivatalos felvilágosítás szerint egyes községekben olyan emberek állottak a párt élén, akik nem valók vezérkedésre. Olyanok, akik a körülményekkel megalkudtak s nem az összmagyarság, hanem saját személyi érvényesülésüket tartották szem előtt.

Hivatalos magyarpárti megállapítás ez. Nagy szó, melynek következményei kell hogy legyenek. Állítják, hogy lesznek is: átszervezik a vidéki tagozatokat.

Tehát egészen szűk körben készül valami. Olyan valami, amit a magyarság gondolkodó rétegei várnak. Csak aztán itt ne álljanak meg. Menjenek bátran tovább, mert fennebb is hibák vannak. Igen komoly hibák, melyeket már igen komoly és igen jó magyar emberek nyíltan, társaságban hangoztatnak.

A hivatalos felvilágosítás kilátásba helyezi, hogy a szükségszerű gazdasági mozgalmat, a központ által is elfogadott szövetkezeti hálózat kiépítését a jövő esztendőben fogja megkezdeni. Ezzel gazdaságilag elő akarja segíteni a falusi gazdák anyagi megerősödését, ha nem lesz késő.

A közművelődési munka elvégzését a helyi ilyenirányú s a párttól teljesen függetlenül álló intézményekre bizza. Ezek dicsegetre méltóan el is látják szerepüket.

Hatalmas egyesületbe tömörítik Háromszék- megye zenészeit

A jelen pillanatban közelről sem lehet fölbecsülni annak a munkának az értékét, amit a székelyföldi zenefejlesztés terén Kovács András rétyi református lelkész és Ince Árpád, a sepsiszentgyörgyi iparosotthon zenekarának karnagya elindítottak.

Az eszme Kovács Andrásé volt. Az ő agyában kelt szárnyra az a gondolat, hogy a Háromszék-megyében szétszórtan, egységes és céltudatos vezetés nélkül működő zenekarokat tömöríteni kell. A zene kezdetleges művelőit megfelelő irányítás és képzés mellett hivatásuk magaslatára kell emelni.

Gondolatát közölte Ince Árpáddal, aki nem sokat töprengett és gyűlésezett, hanem munkához látott. Szervezni kezdte a falusi zenekarokat. Eddig 35 községben sikerült igen szépen működő zenekarokat felállítani s a többi községekben is erős szervező munka folyik.

A cél az, hogy Háromszéki Egyesült Zenekarok néven, sepsiszentgyörgyi székhellyel, egyetlen egyesületbe tömörüljenek a megye zenészei. Központi és egységes irányítás mellett fejlesszék a zenét. Nagy hangversenyeket terveznek, 100 tagú zenekarral.

Ez a példa világosan igazolja, hogy a székely akaraterő érvényesülni tud, ha akar.

A rétyi református pap és a sepsiszentgyörgyi zenekarnagy példáján és sikerén okulhatnának más körök is. Igazán illenék minden vonalon ehhez hasonló nagyszerű és lelketvidítő munkához látni. Az eredmény minden bizonnyal nem maradna el.

Nem szerencsés az összeválogatása, de azért dolgozni akar Sepsiszent- györgy időközi bizottsága

Az interimár bizottságok összeválogatása és kinevezése sohasem lehet szerencsés. A különböző politikai pártok emberei egyuttal nem lehetnek az illető város vezetésére hivatottak is. Így aztán Sepsiszentgyörgyön sem szerencsés az időközi bizottság összetétele. Hogy is lehetne az, amikor a színszékely várost négy román intellektuel, egy nagyiparos, egy disszidens munkás és egy régi, gyakorlott magyar közigazgatási ember vezeti. Egyedüli vigasztaló tény az, hogy a város ügyeit ténylegesen dr. Gyárfás Endre volt polgármester intézi, helyettes elnöki minőségben.

A fenti megállapodás ellenére is örömmel kell azonban leszögeznünk, hogy az időközi bizottság dolgozni akar. A politikai okokból menesztett választott tanács összes tervbevett célkitűzéseit meg akarja valósítani. Keresi a módokat arra, hogy a tanács által visszahagyott 700 ezer lejes hiányt mielőbb eltüntesse és komoly építő munkához foghasson.

A választott és időközi bizottsággal helyettesített tanács szépen kidolgozott munkaterv szerint számos fontos tennivaló hárul a „szerencsés” örökösökre.

Igy ki kell bővítenie a város vízvezetékét. Kanálizálni és köveznie kell az utcákat, melyek különösen a külvárosokban rettenetesen elhanyagolt állapotban vannak.

Igen fontos körülmény a város további fejlődésében, hogy a tulajdonát képező villanytelep szerződése az eddigi bérlet Garzeggel 1934. végén lejár. Jelenleg a telep olyan állapotban van, hogy sem mennyi-

ségileg, sem minőségileg nem tudja kiszolgáltatni a város igényeit. Egyetlen előnye az, hogy aránylag elég olcsón, 1 lej 35 baniért szolgáltatja az áram hektowattját. Így aztán kénytelen a város kibővíteni a villanytelepét. Hónapok óta tárgyalást folytat a brassói Olasz-Belga céggel, melynek hosszabb időre bérbeadná üzemét, ha megfelelő tőkével elvégezné a már kidolgozott és készen álló terv szerint előírt munkálatokat és beszerezne a szükséges gépeket.

Jelenleg a városnak egyetlen bani adóssága sincs. Viszont a szükségszerű városfejlesztési munkálatokra semmi pénz sem áll a rendelkezésre. Ezeket az összegeket elsősorban a katonaság által lövőtér céljaira kisajátított 400 holdas erdő árából s a hiányzó összeget kölcsönből akarják fedezni.

Nem kis gondot okoznak a városnak jelenlegi nyomott gazdasági helyzetében a munkanélküliek. Eddig nem volt ilyen kérdése a városnak. Most azonban, amint a munkanélküliek bizottsága kimutatta, 150—160 ember eltartásáról kell gondoskodnia. Ennyi ember létezik a jelen pillanatban minden munka és kiállítás nélkül a városban.

A rendszeres segélyezésre természetesen nincs fedezete a városnak. Nincs, mert a városi fizetek és épületek bérleti több mint egymillió lejjel tartoznak. A különböző városi illetékek hátráléka pedig meghaladja a négy-millió lejt. Ez utóbbinak komoly behajtására a jelen pillanatban gondolni sem lehet a lakosság gyenge anyagi helyzete miatt.

Sepsiszentgyörgy büszkesége

Allandó és fáradhatatlan munka folyik a Székely Nemzeti Muzeumban — Minden székely ember kötelessége minél gyakrabban látogatni a közkinccset

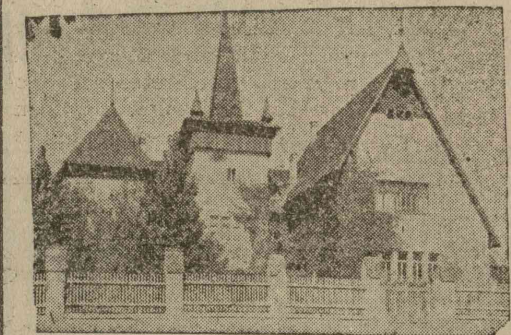
A székelység fölbecsülhetetlen kulturális közkinccset őrző Székely Nemzeti Múzeum, Kós Károly remek munkája nyomán jó két évtizeddel ezelőtt megfelelő külsőre öltözött. Az impozáns épületben jökörtékü munka folyik. Csutak Vilmos kollégiumi igazgató vezetésével hat tanár őrökdi és dolgozik az öt osztályban főlhalmozott közkinccset fölött. Rendezik a könyv- és levéltárat, a régiség- és éremtárat, a néprajzi gyűjteményt, a képzőművészeti gyűjteményt és végül a természetrajzi gyűjteményt.

Minden osztályban ott vannak mindazok a tárgyak, amiket a kulturáját, multját és fáját szerető, kutató székely ész eddig föl tudott hajtani.

Azonban, amint Csutak Vilmos igazgató mondja, akinek egész lelkét betölti a múzeum s szerető gyermekként csüngen annak jövőjén és fejlődésén, a székelység nagy tömegei nem akarják, vagy nem tudják kellően értékelni felbecsülhetetlen kincsesházukat. Nem látogatják érdeméhez méltóan. Nem csüngenek fejlődésén úgy, ahogy az megkövetelné s ahogy illenék. Pedig ez a vagyon felbecsülhetetlen közkinccs és a tulajdonukat képezi. Tulajdonukat, amire vigyázni, ami fölött őrködni és amit féltetni kell.

A közkinccs gyarapítása minden székelynek erkölcsi kötelessége. Kötelessége, hogy mindazon tárgyak, melyek az egye-

temes székelységre értékkel bírnak, de amit az egyén használni nem tud, a Székely Nemzeti Múzeumba kerüljenek. S aztán az is kötelessége, hogy önmagút megismerje. Multjával és fejlődésével tisztába jöjjön. Ezért látogatnia kell egyellen, de már hatalmas múzeumát, amit a külföld már napról-napra gyakrabban keres föl. A székelynek is föl kell keresnie, hogy szemével láthassa, füleivel hallhassa a székely multat. S aztán ilyenkor ne felejt-

senek el legalább 10 lejt az ajándék gyűjtésére elhelyezett perselyekbe dobni. Ne, mert ezt a közös vagyon fenntartására adja. Annak a fölbecsülhetetlen értékű kepeisei vagyonnak, amely hivatva van arra, hogy az eljövendő korszakok előtt bizonyítsa a székely életet és annak fejlődését, maga köré gyűjtse és csoportosítsa kulturáját.

„Szervezni kell a gazdákat”

Dolgozik a Háromszék-megyei Gazdakörök Egyesülete

Közelről sem lehet állítani, hogy a várt nagyszabású és feltétlenül szükséges általános gazdasági szervezést indította volna be a sepsiszentgyörgyi Háromszék-megyei Gazdakörök Egyesülete, de Sinkovits Ottó elnök és Sára István titkár éles előrelátását jellemzi az a tény, miszerint erős szervező munkát indítottak be a gazdák között. Ezek az emberek világosan látják, hogy tenni kell valamit a mindenkivel elhagyott székely gazdák érdekében. Cselekedni kell, mert ellenkező esetben napról-napra, sőt óráról-órára romlik minden.

E gondolat nyomán a megye 82 gazdakörét tömörítették és egységes vezetés alá helyez-

ték. Lehangoztan állapítja meg Sára titkár, hogy a falusi gazdakörök közül 30 nem dolgozik kielégítő eredménnyel. Azonban nem csügged. Oda fognak hatni, hogy ezek is fölismérjék az idők parancsolta munka szükségességét.

Céljuk az, hogy a gazdákat a modern gazdaság lehetőségeire kioktassák. Olyan termelési ágakra tanítják, sorozatos előadások során, melyeknek piacuk van s azután sem hagyják magára a gazdát, hanem igyekeznek terményeit elhelyezni.

Tisztán ebből a célból alakították meg a ropatermelők szakosztályát, mely Szent-Iványi

Gábor elnökletével igen kielégítő eredményt védi a cukorrépatermelők érdekeit a gyárral szemben. Körömszakadtáig harcol az egyesületbe tömörült gazdák érdekeiért. S eredménnyel harcol. Az egységes és céltudatos fellépéssel megfelelő szerződéseket tud kötni, melyektől egy pillanattal sem tér el.

Szükségét érezte az egyesület annak is, hogy az állattenyésztés terén sürgősen cselekedjék valamit. Ezért alakította meg néhány nappal ezelőtt a kisállattenyésztők egyesületét, melynek hivatása lesz az éghajlati viszonyoknak legjobban megfelelő fajállattáloományt meghonosítani.

Nagy elismerésre méltó célkitűzéseik megvalósítása érdekében minden egyes községben vetített képek kíséretében, szakelőadásokat rendeznek, melynek során a céltudatos és minél nagyobb hasznát hajtó gazdálkodásra oktatják a székelyeket.

A Bukarestben „leégett” színészek sikerrel dolgoz- nak Sepsiszentgyörgyön

Néhány hétig Bukarestben igen szép eredménnyel működött magyar szín- ház, köztudomás szerint, csunya végre jutott. A színjátszástól messze álló igazgató szélnék eresztette szerződötött színészeit. Az ég madarainak sorsára bízta.

Tisztán a társulat két igen talpraeseti színészenek: Vig Ernőnek és Székely Bálintnak köszönhető, hogy tél közepén a munkanélküliek kétségbeesett sorsára nem jutottak a társulat tagjai. A letört társaságba lelket vertek és jelenleg Sepsiszentgyörgyön igen szép anyagi és erkölcsi sikerrel dolgoznak.

A társulatnak 25 tagja van. Az estéli bevételek, ha nem is fejedelmi, de tisztességes megélhetést biztosítanak a tagoknak.

A kis székely város társadalma pedig azon van, hogy a háromhetes szezon alatt ne nélkülözzenek színészeit, akik igyekeznek jó előadásokkal viszonzni az emberséges indulatot.

A kis társaság Sepsiszentgyörgyről 16—14 napos időre Kézdivásárhelyre majd onnan Csíkszeredára távozik. Ha valami előre nem látott balszerencse közbe nem jön.

A sepsiszeniggyörgyi Székely Mikó Kol- légium vendiákjai találkoznak

Ritkán találkozik a mai végnélküli nyomorúsággal telt világban az ember olyan együttérzéssel, mint a Székely Mikó Kollégium vendiák találkozója. A hagyományra vált találkozót — február harmadikán este a nagy és szép multre visszatekintő intézet 1911—12-ik iskolai év óta végzett növendékei rendezték. Ténylegesen azonban lankadatlan erővel dolgozott az intézet tanárikara, Csutak Vilmos igazgatóval az élen a nagy sikerért.

A székely lélekkel összenőtt intézet hatalmas tornatermet zsúfolásig megtöltötték volt növendékei. Révfi: „Rendületlenül” című megnyitója után, amit a kollégium énekkara adott elő, dr. Nagy Dezső vendiák tartott ünnepélyes megnyitó beszédet. Kodály: „Tánc-nóta”-t énekelt a leánygimnázium énekkara. Székely táncokat mutattak be a leánygimnázium növendékei közül Dénes Márta, Duducz Edith, Fadgyas Ilona, Demeter Piroška, Baricz Irén, Gyenge Erzsébet, Papp Ibolyka, és Fränek Lujza. Ezután igen nagy sikerrel hozták színre Móríc Zsigmond „Aranyos öreg” című egyfelvonásos vígjátékát Tunyogi Csapó Endréné, Debreczy Sándor, Felszeghy István, Tunyogi Csapó Endre, dr. Kubay Károly és Butyka Buba. A nagysikerű műsort Bartók—Kodály népdalokkal a kollégium főgimnáziumi és leánygimnáziumi vegyeskara zárta be.

Az újabb felejthetetlen összejövetel után azzal a meggyőződéssel távoztak a kollégium vendiákjai, hogy egy év mulva újra találkoznak. Erre a találkozásra szükségük van nekik is, de az intézetnek is, mert az így befolyt összegek nem csak részben járulnak hozzá a kisebbségi magyarság egyik legerősebb védőbástyájának a fennartásához.

NAPONTA TÖBBEZER EMBER ÉLETE FOROG HALÁLOS VESZEDELEMBEN SZATMÁRON

Szatmár, február 9.

Az idegen, aki Szatmáron keresztül — mondjuk — az erdői várat szeretné megtekinteni, vagy vasuton akar Nagysomkútra utazni, nem is tudja, hogy milyen halálos veszedelemben forog. Az élete, mint mondani szokás, egy paraszthajszálon függ és csak a sors különös kegyelme folytán menekül meg.

De az idegennel együtt naponta sok ezer ember élete is veszélyben forog. Ugyanis az a vashíd, amelyen a szatmár-erdői és a szatmár-nagysomkúti helyiérdekű vonat keresztül megy, olyan korhadt és olyan ingatag alapon nyugszik, hogy a szerencsétlenség minden pillanatban várható.

A mozdonyvezető mindennap keresztet vet, amikor a vashidhoz ér a masinájával.

A kalauz minden reggel úgy bucsuzik el gyermekeitől, mint aki utoljára látja őket.

Az utas úgy indul erre az utra, mint ahogy annakidején a katona indult a lövészárokból támadásra.

Lehet, hogy visszajön, lehet, hogy ott hagyja a fogat.

És ezt nem az ujságírói elképzelés mondatja. Itt nem a riportér kéjeleg a veszélyes helyzet feltulózásában. Erről rat van, hivatalos ügyirat.

A városi főmérnöki hivatal panaszolja el immáron hatodszor, kétségbeesve, könyörögve, reménytelenül és megijedve a felelősségtől.

A városi főmérnöki hivatal kiáltja el zekben az ügyiratokban a segélykérés nemzetközi jelét: az S. O. S.-t, addig, amíg nem késő.

A híd, amelyen a vasut áthalad, ósdi és rozoga építmény. Az alsó szerkezeti része teljesen elkorhadt, a vaspilléreket megettette a rozsda, a padlózat korhadt és méteres lyukak vannak rajta. Nem is kell a vonat, hiszen ha csak egy szekér átmegy rajta, recseg-ropog, sir és nyörög, hajladozik és haldoklik az egész építmény.

Mndezt elmondja a főmérnöki hivatal. A beadványt Goschly főmérnök írta alá és kihangsúlyozta, hogy ezekre a lehetetlen állapotokra már több ízben figyelmeztette az államvasutak igazgatóságát és kérte, a polgárság érdekében egyenesen követelte, a vasúti pálya áthelyezését.

A beadvány csak beadvány maradt, az államvasutak igazgatósága bizonyára elolvasta, írártárba tette és maradt minden a régi ben.

A híd tovább hajladozott, recsegett-ropogott és az utasok tovább rémüldöztek.

A közlekedés a városi hidon közveszélyes — írja a főmérnök a legutóbbi beadványában — a katasztrófa minden pillanatban bekövetkezhet és ezért a mérnöki hivatal nem vállalja, nem vállalhatja a felelősséget.

Majd a város...

Ezt a legutolsó beadványt, már a városi tanácsnak, illetve a kinevezett időközi bizottságnak juttatta el a főmérnök. Hízen a város érdeke, a polgárság érdeke, hogy ne lebegjen örökösön a feje fölött éles kardként a katasztrófa árnyéka. Szegény, jóhiszemű főmérnök úgy gondolta, hogy a városi tanács azonnal kiadja a helyszínrre, lezárja a közlekedést a hidon, értesíti az államvasutakat, ki-javíttatja a hidat és addig a közlekedést a széles vágányu vasúti hidon bonyolítja le. Azt gondolta szegény, jóhiszemű mérnök, hogy a városi tanács azonnal félre-keri a harangot, rendőrsorlatat állít a híd elé vagy csinál valamit, hogy a fenyegető veszélyt elhárítsa.

Igy gondolkodott a főmérnök, aki — ismételtük — nagyon jóhiszemű és jámbor ember lehet.

Egy beadvány hivatalos útja.

Elküldte a beadványt és várta a választ.

A beadvány előbb az iktatóba került. Iktatták, törzskönyvezték, kiosztották az ügyosztálynak.

Igy telt el egy hét.

Közben a híd recsegett-ropogott, hajladozott, — mint fentebb írtuk.

Ugyanugy.

Csak éppen még nem szakadt le!

Végre a városi időközi bizottság elé

került az ügy.

Kényelmes bőrszékekben ülve végighallgatták a városi urak az előterjesztést. Nem ugrottak fel és nem mentek ki a hídhoz lebeszélni az utasokat, hogy átkelés előtt gondoljanak nevetlen és otthonhagyott gyermekeikre.

Megállapították, hogy nagy baj van. Nagyon nagy baj. A segítség sürgős.

Igenám, csak hogy van-e a városnak olyan joga, hogy javaslatot tehet az államvasutaknak?

És köteles-e az államvasutak a város előterjesztését meghallgatni?

Nagy probléma, nehéz probléma. Nem is mertek határozni.

Azt határozták hát, hogy határozni fognak. Vagyis az ügyet előbb a hivatalos formások betartásával kiadják a jogügyi bizottságnak, az vizsgálja meg

A hivatali copí diadala

A híd közben leszakad, de a figyelmeztető ügyirat hivatalról-hivatalra vándorol

az egész kellemetlen hidügyi hátterét és a vizsgálat eredményét közölje a városi időközi bizottsággal, ahol majd ezután határozni fognak, hogy mi a teendő.

Mint egy operett!

Az pedig a nemes bizottság hivatali copí tiszteletének ékes következménye lesz, ha holnap vagy holnapután a híd mégsem hajandó bevárni vagy megkérdezni a jogügyi osztály véleményét és a bürokratizmusnak fittyet hányva leszakad és párszáz embert elpusztít.

Vajjon akkor melyik ügyosztály fogja a szerencsétleneket a Szamos vizéből kihuzni?

És melyik ügyosztály iktatja, törzskönyvezi, véleményezi majd a halottakat és sebesülteket?

Baradlai László

A brassóme gyei kisiparosok radikális és gyors adózási reformokat sürgetnek

Engedjék el a hátralékos adó 50 százalékát, csökkentsék a kivételeket és szüntessék meg az adóközegek terrorisztikus föllépését

Brassó, február 9.

Brassóme gyei kisiparosai a napokban népes gyűlést tartottak, ahol felsorakoztatták sérelmeiket s azok orvoslását követelték.

Többek között kérték a társadalombiztosító törvény módosítását olyanképpen, hogy betegség esetén az első 7 napra eső táppénzt ne a munkaadó, hanem a biztosító pénztár fizesse, továbbá, hogy a 40 évet eltöltött egészséges iparosok nyugdíjat kapjanak a betegségtől. Kérték aztán a társadalombiztosító díjak leszállítását a jelenlegi gazdasági viszonyoknak megfelelően.

A gyűlés további folyamán az adócsökkentés került napirendre. Követelték a kisiparosok, hogy a hátralékos adó 50 százalékát engedjék el s haladékok adjanak a fennmaradó 50 százalék befizetésére is. Kértek a pénzügyminisztériumot, hogy a hátralékos iparosadók befizetésénél fogadják el az adóbónokat teljes értékben. Az adócsökkentés tárgyalása során felme-

rült az adószedő közegek bánásmódja, melyről a gyűlés egyhangulag megállapította, hogy igen sok esetben valóságos terrorisztikus az adóalanyokkal szemben. Ezzel kapcsolatban

kérlik a pénzügyminisztériumtól az adóbehajtó közegek korszerű gyors átszervezését.

A jelenleg fennálló adók leszállítását is követelték, mert ezek nincsenek összhangban az iparosság súlyos anyagi helyzetével.

Később a munkanélküliség kérdése került sorra a gyűlésen. Kérték a munkanélküliség megszüntetését, legalábbis csökkentését azáltal, hogy az állami, megyei és községi intézmények munkaalakat teremtsenek az iparosságnak.

Itt említjük meg, hogy vasárnap február 11-én délután 3 órai kezdettel a brassói városi adószok tartanak gyűlést az iparkamara nagytermében, amelyen a városi adósságok rendezését fogják megvitatni Nistor József elnöke alatt.

Más a csencs és más a csemp A gödöllői világjamboree bukaresti epilógia

Bukarest, február 9

A nyár végén a romániai cserkészek egy új szót hoztak magukkal a gödöllői világjamborból a román fővárosba.

— Csencs.

Igy fonétikusan: csencs. Nemzetközi cserkésznyelven üzletet, cserét jelent.

Akkoriban Budapesten mindenki csencselt. Valóságos csencselő járvány uralkodott a magyar fővárosban. Benniszültek és külföldi látogatók óránként ezrével zárandokoltak a százezer lakósu rögtönzött gödöllői cserkésztáborba és elkezdtek csencselni a tarka, vig fiukkal. De különösen a cserkészek mindenüket össze-vissza csencselték. Mikor az európa-ak, amerikaiak, négerék, sárgák és rézbőrűek elhagyták Magyarországot, nem lehetett rájuk ismerni. Annyira el volt csencselve az egyenruhájuk.

És a civilekre is átragadt a csencselés. Gödöllőn akadt egy Jekel Gyula nevű iparos, akinek a csencselés annyira szenvedélyévé vált, mint másnak az alkohol, vagy a morfium. Fél vagyonát áldozta rá, míg vége szakadt a gödöllői világjamboreenak.

Néhány nappal a tábor lebontása után

Jekel Gyula is eltűnt Gödöllőről. Nyomtalanul. Jelentős pénzüsszeggel együtt.

Azt hitték, hogy valamilyen rablótámadásnak esett áldozatul. De intímabb ismerősei azt sugták, hogy csencselő szenvedélye kergette világgá.

És most ismét feltűnt Jekel Gyula neve. A bukaresti rendőrség idegenellenőrző osztályán.

A román cserkészek már elfelejtették kedves gödöllői emlékeiket, mikor a bukaresti rendőrségen egy vállaltas keresetben bánatosan felhangzott:

— Csencs.

Jekel Gyula egy szót sem értett a román faggatásokból. De érezte, hogy valami égbekiáltó bűnnel vádolhatják és csak ennyit hozott fel védelméül:

— Csencs.

Utlevél nélkül lépte át a magyar-román határt és rengeteg magyar cserkészfelszerelést hozott magával.

Az értékes holmikat ki akarta csencselni a román cserkészeknél és azután tovább vándorolni egy más országba. — Nem — csencselő ügynök akart lenni a román cserkészeinek szolgálatában.

De a rendőrségen erre azt mondták, hogy csempészett és elküldték Jekel Gyulát a temesvári hatóságoknak, hogy ítélkezzenek fölötte, tiltott határátlépés és csempészés miatt.

Ő meg hajthatatlan marad és folyton erősíti, hogy csak csencselni akart.

Csencselő vagy csempész?

A cserkészet ártatlan, naiv szerelmese, vagy pedig ravasz szélhámos Jekel Gyula, aki üzleti céljaira akarta felhasználni ezt a szokást.

Mindegy.

Ugy az egyik, mint a másik eshetőségből kitűnik, hogy az ilyen „nemzetbékítő” intézmények milyen tehetetlenek olyan hatalmas erővel szemben, mint az üzlet, vám, országhatár, politika és ehhez hasonló.

Huszár Emil

Széljegyzet a „Podlipny-ügy”-höz

Podlipny Gyula festőművészt a temesvári főiskolások bálján megverték. Azt a tényt, hogy egy ilyen bálon, amelynek résztvevői természetesen a legjobb társadalmi osztályból kerülnek ki, — verekedés zajlik le, sulyosítja az a körülmény is, hogy Podlipny Gyulának a félkarja hiányzik. Tehát védekezésre kevésbé alkalmas, mind verekedésre az, aki két ép karral támad neki.

Ez az ügy néhány napon keresztül az érdeklődés középpontjában állott Temesváron s így némi magyarázatra szorul, miért nem használtuk ki ezt a közérdeklődést, illetve miért nem foglaltunk állást egy olyan ügyben, amely, közben már politikai színezetet is nyert.

*

Nem használtuk ki az érdeklődést, mert — mesterségesen keltett érdeklődéssel állottunk szemben. Ezenkívül, a tények pontos ismeretében, sulyos hibának tartottuk, hogy politikai szint kenjünk egy hajnali verekedés szürkéségébe és politikai sérelemmé fujjunk egy olyan ügyet, amely nem egészen józan emberek magánügye.

Eltekintve attól, hogy Podlipny Gyula festőművész magyarsága reggeli mulatozás levegőjében nem szenvedhet sérelmet a román főiskolások bálján még akkor sem, ha tényleg magyar, amelyre azonban Podlipny eddig sohasem hivatkozott, — első pillanatban nyilvánvaló volt, hogy a verekedéshez kevés köze van a szereplők nemzetiségének. Nekünk pedig éppen elég tényleges sérelmünk és felpanaszolni valónk van ahhoz, hogy ne keressünk, reklámhajszásból, sérelmet ott, ahol ennek nyoma sincs. Ha ilyesmi történt volna, jogosan kereshetne védelmet a lapoknál Podlipny, bármilyen nemzetiséghez tartozzék is, de a lefoglalt szék körül kitört verekedés, ha nagyon tulbuzgók vagyunk, legfeljebb háromsoros rendőri hír és nem vereceikként.

A magyar kisebbségi jogokért folytatott harcot nem tehetjük komolytalanná hasonló esetek regényes kiszínezésével, a fantázia világából merített „részletek” feltalálásával, mert feltétlenül megbosszulja magát. Mintahogy megbosszulta a jelen esetben is, mert 24 óra elteltével a román sajtó már megfordította az ügyet és azt írta, hogy Podlipny urat magyar és szász diákok verték meg, mert románérzelmű. Mi nem ismerjük Podlipny Gyula politikai érzelmeit, nem érdekel a jelen pillanatban sem, de sulyosan hibáztatjuk, hogy a hozzáforduló ujságírók részére még másnap sem volt józan érve, mellyel megelőzte volna az ügy illetlen fordulatát s ahelyett, hogy ő igyekezett volna leminősíteni kellő értékére ezt a jelentéktelen összetűzést, hagyta magát 24 órára hössé avatni. 24 órára, mert másnap kiderültek a tények.

*

Sem a cáfolathoz, sem a szenzációhajszás vádjához nem vagyunk hozzá szokva s a fentiekben kívül, ez a magyarázata, amiért szükségtelennek tartottuk a „Podlipny-ügy” szellőztetését. És most is, csak azért láttuk szükségesnek néhány szóval rátérni és ismertetni a tényeket, mert felháborítóan tartjuk, hogy most, amikor már nyilvánvaló egyes kisebbségi lapok beugratása, mert napok óta hasábotak kénytelenek szentelni a ferdítések visszaszívására — a legjobban érdekelt fél jobban hallgat, mint ama közmondásból dinnye a fiúban. Holott... holott előtte úgy ontotta a tájékoztatást, mint a legjobban beszervezett távirati iroda. Sajnos.

Asztalos Sándor

K Ö Z G A Z D A S Á G

Az óvatolt váltók statisztikája, amely mit sem jelent

Bukarest, február 9

A Decusara professzor vezetésével működő törvényszéki statisztikai hivatal most készítette el az 1933 évben óvatolt váltókról szóló kimutatás. Eszerint az elmúlt évben összesen 102.142 darab váltót óvatoltak meg, 2.380.490.145 lej értékben. Ezzel szemben 1932 évben a megóvatolt váltók száma 277.579 volt, értékük pedig 5.765.223.867 lej, vagyis átlag kétszerannyi értékű váltót óvatoltak két éve, mint tavaly.

Érdekesebb az egyes országrészekre vonatkozó adatok is. Vegyük például Erdélyt: 1933-ban megóvatoltak 18336 darab váltót, 560.243.539 lej értékben, 1932-ben pedig 45182 darabot, 875.843.196 lej összegben. Erdélyre nem foglalja be a táblázat a Körösvidéket és Máramarost, valamint a Bánságot, amelynek óvatolási adatai a következők:

Máramarosban az a Körösvidéken 1933-ban 9656 óvatolt váltó 189.275.384 lej értékben, 1932-ben 16.904 váltó 241.140.916 lejre. A Bánságban 1933-ban 4.980 váltó 81.145.852 lej összegre, 1932-ben 7.726 váltó 210.421.245 lej értékben.

Ezekből a számadatokból ugyanazt a következtetést lehet levonni, amelyet az utóbbi időben már nem egyszer hangzottak a gazdasági körök. Az óvatolt váltók száma évről-évre esik, de nem azért, mert az adósok bonitása javult, hanem egyszerűen nincs hitel, illetve a hitelkeretek a legnagyobb mértékben összesűkültek. Ez a kimutatás is jelzi, milyen égető szükség van a hitelélet felerősítésére. Ezt ugyyszólván minden kormányzat hangoztatta az utóbbi években, de megvalósítására sor még nem került. Slavescu pénzügyminiszter éppen a napokban hangsúlyozta, hogy az urban levő új adósságrendezési törvény fő célja nemcsak a múlt felszámolása, hanem a hitelélet feltámasztása is.

Amint a fenti táblázat mutatja, éppen ideje volna.

A közgazdaság hírei

ELÉNKULÉS A FAPIACON

(Bukarest.) Egyes faárúkban 20-30 százalékos áremelkedés mutatkozik. Az ok a raktáraknak a válság során bekövetkezett megürülése. Számos leállított fűrészüzem ismét munkát kezdett, hogy megtöltsék raktárait.

A MAGYAR LESZÁMITOLÓ MÉRLEGE

(Budapest.) A Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank most tette közzé zárszámadatait. A tiszta nyereség 1.163.273 pengő, az egyes részvényekre másfél pengő osztalék jut.

KÉSZ A MONOPOLHÁZAKAT MEGSZÜNTETŐ TÖRVÉNY

(Bukarest.) A monopolintézmények javarésze megsemmisítéséről szóló tervezetet a külön e célra kiküldött bizottság teljesen elkészítette. A javaslat nemsokára a parlament elé kerül.

EZÜST FEDEZET AMERIKÁBAN?

(Washington.) Morgenthau, az Egyesült Államok kincstári államtitkára, egy bizottság segítségével, hozzákezdett az amerikai ezüstpiac helyzetének megvizsgálásához. Ezzel kapcsolatban ismét olyan hírek keringenek, hogy Roosevelt elnök fel akarja használni az ezüstöt, legalább részben, a valuta fedezésére.

OLCSÓBBODOTT AZ AMERIKAI KAMATLÁB

(New York.) Az amerikai jegybankok központja, a newyorki Federal Reserve Bank, 2 százalékról másfél százalékra szállította le a leszámítolási kamatlábát.

HOGY ÁLLUNK A KUKORICÁVAL?

(Bukarest.) A földművelésügyi minisztérium legutolsó becslései és számításai szerint a kukoricatermés általában gyenge. A kukoricakivitel, amely az 1932-33. kereskedelmi évben oly nagy lendületet vett, az utóbbi hónapokban igen nagy mértékben csökkent. Illetékes körök véleménye szerint a kivitel megrekedése mégsem tekinthető végleges jelenségnek az egész idei kereskedelmi évre. De ha tavaszra fel is lendülne a kukoricakivitel, ez éppen a kevésbé konjunktúrális időszakokra esne, hiszen Argentína a maximális mennyiséget éppen ebben az időben szokta piacra dobni.

Már a pénzügyminiszter is mondja

Az adóprést nem lehet még jobban megcsavarni

74 milliárdos veszteség az áresések miatt — Az árubehozatal megszorítása kétélű fegyver

Bukarest, február 9

Előző számunkban megkezdjük a külföldi szakértőknek átadott, Románia gazdasági helyzetéről és fizetőképességéről szóló pénzügyminiszteri jelentés ismeretetését. A rendkívül érdekes „vallo-más” további főbb pontjai:

Mennyit veszített a mezőgazdaság és ipar

A jelentés kimutatja, hogy az ország mezőgazdasága az áresés miatt 1930 és 1931 években közel tízmilliárd lej veszteséget szenvedett.

Igy aztán a romániai gazda munkája gyümölcséből nem tudhat elegendet tenni az állam iránti kötelezettségeinek.

De hasonló helyzet van az iparban is. Nem bírja a kincstári terheket. Hogy ezeknek elegendet tehessen, ugyanolyan

eszközökhöz nyúlt, mint a mezőgazda: a tőkéből vett el, vagy nem teljesítette kötelezettségeit akár az állammal, akár magánfelekkel szemben.

Románia fizetőképessége

A nemzeti jövedelem megcsappanása természetesen maga után vonta az állami bevételek hatalmas hanyatlását is. Ennek folytán

az állam kénytelen volt erőlyes adópolitikát üzni,

amely azonnal a bevételek emelkedését eredményezze. De ennek az eljárásnak megvan az a súlyos hátránya, hogy az

adóval erősen megterhelte nemzet termelőképessége csökken.

A kincstár bevételei azonban olyan mértékben estek, hogy nem lehetett hasonló arányban leszállítani a kiadásokat. Ilyenformán az állam kénytelen

volt sürgős kötelezettségei teljesítésére minden forrást igénybe venni, sőt folyó adósságokat teremteni magánosoknál. — 1930 év végén a kincstár már a költségvetési bevételeken kívül semmiféle saját forrással sem rendelkezett és kénytelen volt a Banca Nationalához folyamodni. A jegybanktól felvett ideiglenes előleget pedig csak felerészben tudta visszatéríteni. Ugyanakkor a kincstár kénytelen volt más kölcsönöket is felvenni.

1932 év végén a kincstár rendelkezésére álló költségvetésen kívüli alapok már igen kicsik voltak.

Az 1933-34 költségvetési év folyamán ez a helyzet még csak rosszabbodott.

Mindebből következik, hogy lehetett volna a kincstár részére új alapokat előteremteni anélkül, hogy a Banca Nationala helyzetét és azáltal a lej árfolyamának biztonságát veszélyeztetnék.

Óvatosabban az adóval

A jelentés ezután következő részében kimutatja a pénzügyminiszter, hogy az adózók megterhelése évről-évre nőtt. A „kincstári százalék” vagyis a közterhek viszonya az adózók egész keresetéhez, 1928-ban 20,58 százalék volt, 1931-ben azonban már 30,74 százalék. 1931. év megterhelése tehát, 1929-hez viszonyítva, 50 százalékkal nagyobb. Mindezek a számok bizonyítják a romániai adózó ropant erőfeszítését. A romániai adózó több közterhet visel — mondja a pénzügyminiszter — mint a nyugati országok polgára!

Az adók nehéz terhe folytán a vásárlóképeség egyre csökkent és a belföldi piac felfelvőképesége meggyengült.

A pénzügyminiszter végső következtése, hogy erősebb „kincstári nyomást” már nem lehet alkalmazni Romániában.

74 milliárdot veszített a román export

A jelentés ezután vizsgálni kezdi, milyen mértékben képes, avagy képtelen Románia a külföldi tartozások átutalását devizában teljesíteni. Először is megállapítja, hogy Románia átutalási képessége legfontosabb termékeinek világpiaci áráról függ, ami az utóbbi években rendkívül kedvezőtlenül alakult. Ehhez járult még a tőkék kedvezőtlen mozgása is.

A román kiviteli terjedelemben, minden válság ellenére, 1931 évig egyre nőtt. Az utolsó két évben azonban a gyenge termés, valamint a különféle országok részéről a kiviteli előgördített akadályok miatt beállott a hanyatlás. Ugyanakkor az áresések rendkívül súlyos csapásokat mértek a román kivitelen.

A romániai gazdaság által szenvedett veszteségeket

az utóbbi négy évben a jelentés nem kevesebb mint 74 milliárd lejre becsüli. Ez a szám, amely a külkereskedelem devizadeficitjét képviseli, fogalmat ad az áresés folytán beállott transzfernehézségekről.

Ezért volt kénytelen Románia külföldi kölcsönökhöz folyamodni, hogy az államadósságok kötelezettségének elegendet tehessen a külfölddel szemben. De hozzá kellett nyulni a Banca Nationala aranykészletéhez is. Ezt az aranykészletet azonban továbbra már nem szabad és nem lehet igénybe venni.

A jelentés végül arra a következtetésre jut, hogy Romániának biztosítani kell normális és állandó jellegű költségvetését. Erre akkor nyílna lehetőség, ha a nemzetközi kereskedelem és a tőkeforgalomban jelenleg fennálló korlátozások eltűnének, kiviteliünk ismét növekedni kezdene és a külföldi tőke újból beözönlene az országba. Ilyesmire azonban a

közeljövőben nem lehet számítani. Nem marad tehát hátra más mód, mint a fizetési mérleg passzív tételeit csökkenteni. Ez pedig csakis vagy a behozatal korlátozása, vagy Románia kötelezettségeinek és államadósságainak megfelelő enyhítése után történhetik.

A behozatal korlátozása tényleg azt eredményezné, hogy kevesebb devizát kellene kivinni az országból, viszont ugyanakkor nagy bajokat zúdítana Romániára. A behozatalra egyrészt bizo-

nyos mértékben szüksége van az országnak, másrészt az ilyen korlátozó intézkedésekre a külállamok hasonló megtorló intézkedésekkel felelnének. Tehát a behozatal korlátozásától sem lehet várni a kincstár helyzetének javulását — sőt ellenkezőleg.

A jelentés tehát végső következtetéseivel azt igyekszik megértetni a külföldi szakértőkkel, hogy Romániának szüksége van a külföldi adósságok és kötelezettségek enyhítésére.

A munkaügyi minisztérium tulkevedező kimutatása a romániai munkanélküliségről

Az Argus is kételkedik a statisztika tárgyilagosságában

Bukarest, február 9

A munkaügyi minisztérium kimutatást készített a munkanélküliek számáról az utóbbi években. Eszerint a munkanélküliek száma:

1929 évben 23.753.
1930 évben 26.461
1931 évben 35.757
1932 évben 38.890.
1933 évben 32.870.

Megjegyzendő, hogy az 1933 évben csak az előző 9 hónap adatai kerültek feldolgozásra, tehát a télbe forduló és rendszerint legkedvezőtlenebb utolsó negyedévé nem.

Százalékos arányban kifejezve, 1929 évet 100-nak véve, a munkanélküliség a következőképpen nőtt:

1929 évben 100.
1930 évben 111.
1931 évben 151.
1932 évben 164.
1933 évben (csak 9 hónap adatai) 138.

Az Argus, a jólétesült bukaresti gazdasági szaklap, amely a fenti kimutatást hozza, megjegyzi, hogy ez a kimutatás csak halvány képet nyújt a romániai munkanélküliség valódi helyzetéről. Sok munkás — írja a lap — nincs beírva a listákra a szükséges formázások hiánya miatt. De hiányoznak a listáról a kereskedelmi és irodai alkalmazottak is, nem

is szólva az egyetemeken sok végzett és egzisztencia nélkül álló növendékekről. Ezeknek a száma pedig, tekintettel a sok bukkott bankra, iparvállalatokra és leépítésre, szintén elég magas lehet.

Mindenek ellenére, a munkanélküliség Romániában — írja a lap — más országokkal összehasonlítva, igen jó. Ha a legtöbb ország munkanélküliség kimutatásának ijesztő számadataira tekintünk, szinte meg lehetünk elégedve a helyzettel. Így, szemre.

Nemcsak készpénzzel és bonnal lehet az 1932 év előtti adóhátralékokat kiegyenlíteni

Brassó, február 9.

Ismeretes, hogy az eddigi pénzügyminiszteri intézkedések szerint az 1933 év előtti adóhátralék csak készpénzzel, vagy nyugdíjbonnal volt fizethető.

A pénzügyigazgatóságokhoz 5877 szám alatt rendelet érkezett a pénzügyminiszteről s ennek a rendelkezésnek értelmében az 1932 év előtti adók nemcsak nyugdíjbonokkal és készpénzzel fizethetők, hanem mindenfajta az állammal szemben fennálló követelést is betudnak ezekbe a hátralékokba.

Az ilyen módon teljesítendő átszámítást kérvényezni kell. Az adóhivataloknál meg vannak a szükséges kérvényminták, melyek az adórendezés alkalmával ott állítandók ki.

Kolozsváron megszűnt a szigorított záróra

Kolozsvár, február 9.

A Kolozsváron székelő VI-ik hadtest parancsnoka új rendeletet bocsátott ki az ostromállapottal kapcsolatosan.

Az új intézkedés értelmében megszűnt Kolozsváron az ostromállapot idejére életbe lépett zárási rendelet. Ezután tehát a régi „bécsebi” időben fogják ismét bezárni Kolozsvár éjszakai mulatóhelyeit.

Prodán tábornok a nemzetvédelmi minisztérium utasítására adta ki rendeletét. Ez az utasítás határozottan leszögezi, hogy az ostromállapot csak átmeneti jellegű és valószínű, hogy rövid időn belül teljesen meg fog szűnni.

A szigorított vendéglői záróra utolsó éjszakája egyébként kellemetlen incidenssel végződött Kolozsváron. Egyik szentgyházai mulatóban borozgatott Domşa rendőrkormányzó és egy Chirat nevű egyetemi hallgató. Nézeteltérés keletkezett a két mulatózó között, amely az utcán folytatódott. A diák, kilépve a vendéglőből, rátámadt a rendőrkormányzóra és ütni kezdte. A verékedés vége letartóztatás lett. A diákot átadják a katonai ügyosztágnak, amely hatóság elleni erőszak címén közelebről vádat emel ellene a hadbírósa előtt.

Kiraboltak egy marosvásárhelyi leányt Brailában

Bukarest, február 9.

A brailai rendőrségen megjelent Crisan Mária 17 éves marosvásárhelyi leány s feljelentést tett ismeretlen tettesek ellen rablás és erkölcsstelen merénylet büntetése miatt. A leány tegnap érkezett a dunai kikötővárosba rokonai látogatására. Nem ismerte a várost, a Calea Victoriei megközelített egy fiatalabb férfit s kérte, magyarázza meg, hogyan juthat el a nála levő címre. A férfi felajánlotta a leánynak, hogy elkíséri rokonához, ehelyett azonban a Laeul Dulce nevű negyedbe vitte, ahol aztán több társával a táglagár mögé hurcolták a kétségbeesett védőkező leányt s ott sorra erkölcsstelen merényletet követtek el ellene, majd mindenből kifosztották. Amikor a tapasztalatlan teremtés segítségért próbált kiáltani, betörték a száját, amikor meg ki akarta tépni magát kezei közül, revolverrel fenyegették. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

A gyulai bukott diákok halálszövetsége ki akarta irtani a buktató tanárokat

Gyula, február 9

Az elmúlt év végén, mint minden iskolai évben, néhány diák megbukott a gyulai polgári iskolában. A bukott gyermekek azonban nem saját tudatlanságukat okolták a bukásért, hanem tanáraikat szigorúságát. Eppen ezért elhatározták, hogy néhány tanáron véres bosszút állanak s azokat elteszik láb alól.

A kis diákok a sötét terv végrehajtására valóságos halálszövetséget alakítottak. Szigorú szabályokat dolgoztak ki, romantikus formások között, szörnyű esküvel megerősített fogadalommal vetették be maguk közé azokat, akik helyesnek látták, hogy az iskola rémein véres bosszút álljanak.

A titkos szövetség végzete azonban utólagos ők is. Olyanok is megtudták a sötét szövetség terveit, akik kívülről voltak. Ezek közül az egyiket a halálszövetség tagjai azzal fenyegették meg, hogy meggyilkolják, ha bárkinek is elárulja terveiket. A fiú rémületében elmesélte a dolgot szüleinek, akik az iskola igazgatójánál tették jelentést. Így derült ki, hogy a számpárpad néhány nebulója mit forgat fejében. A szövetség tagjait rövidesen leleplezték és az iskola igazgatója az egyik tanárt bízta meg a nyomozás végrehajtásával. A detektívnek kinevezett tanár vallatásra fogta azt a két növendéket, akik társukat agyonlövésse fenyegették meg s vallomásuk alapján meg is találta a halálszövetség fegyverraktárát. Onnan néhány flobertpisztolyt és Browning-revolvert szedtek elő. Ennél a leleplezésnél jelen voltak a halálszövetség tagjai is. Amikor a tanár sorban elszedte az elrejtett fegyvereket,

az egyik diák hirtelen felkapott egy revolvert és azt a tanárra szegte. A tanár azonban gyorsan kiverte a diák kezéből a veszedelmes jószágot s így nem is történt semmi baja.

A polgári iskola tanári kara azután foglalkozott a halálszövetség tagjainak ügyével és az éretlen, fejükből pokoli terveket forgató kisdiakokat egytől-egyig kicsapták az intézetből.

Mihalache átadta a miniszterelnököknek a törvénytípró hatósági személyek névjegyzékét

A képviselőházban minden választást igazol a többség

Bukarest, február 9.

A képviselőház csütörtök délutáni ülésén az igazolási vitát a biharmegyei választás tárgyalásával folytatták. Serdici lupista kifejti, hogy a választás során rengeteg visszaélést és törvényteleniséget követtek el nemcsak a közigazgatási emberek, hanem a csendőrség, sőt a bírói kar egyes tagjai is. Kéri a választás megsemmisítését. A kormánypart nevében Mosoiu Tiberiu vizsautasítja Serdici vádjait s erre a választást a többség igazolja.

A tutovai választás ellen a nemzeti-parasztpárt által benyújtott fellebbezést

Raducanu volt miniszter indokolta számos visszaélés és erőszakosság felsorolásával. Iamandi belügyi alminiszter kétségbe vonja Raducanu vádjainak alaposságát s beszéde után ezt a választást is igazolja.

A szenátusban is lanyhábban folytatódott az igazolási vita.

VIZSGÁLAT A VALASZTASI VISSZAÉLESEK ÜGYÉBEN

A nemzeti-parasztpárt elnöki tanácsa közleményt adott ki arról a megbeszélésről, amelyet Mihalache pártelnök csü-

törtökön délből Tatarescu miniszterelnökkel folytatott. A közlemény szerint Mihalache átnyújtotta a miniszterelnöknek mindazon köztisztviselők, bírák, hadseregbeli- és csendőrszervek névjegyzékét, akik a választások alatt különféle visszaéléseket és törvénytöréseket követtek el.

Mihalache azért adta át a miniszterelnöknek ezt a jegyzéket, mert Tatarescu ismételtén kijelentette, hogy a pártközi béke és kiengesztelődés kedvéért hajlandó megbüntetni mindazokat a hatósági személyeket, akik a választásokon törvénytelenül jártak el.

Az idősebbik fivér leszurta az öccsét, mire az apa agyonverte gyilkos fiát

Páratlan családi dráma egy székelyföldi faluban

Sepsiszentgyörgy, február 9.

A háromszék megyei Kézdivárad községben borzalmas családi dráma játszódott le.

Két testvér-legény, a 27 éves Csáky Balázs és a 24 éves Albert összeszólalkoztak valami családi ügyből kifolyólag.

A szóváltást heves vita követte, majd elcsattant az első pofon is, melyet Balázs adott öccsének. Dulakodás keletkezett, miközben az idősebb testvér előlántotta bicskáját és többször öccsére szurta.

Csáky Albert jajveszékálni kezdett, mire

elöszaladt az apa: Csáky Dénes gazdálkodó. Az apa látva véreben fetregő kisebbik fiát, fejszét ragadott és azzal nekiment az idősebbik fiának, akit botjával addig vert, amíg az holtan le nem zuhant az udvaron.

A nagy lármára előszaladó szomszédok nyomban értesítették a csendőrséget, akik nem sokára megjelentek a helyszínen és letartóztatták az édesapát.

Az összeszürkült Csáky Albertet súlyos állapotban a kézdivásárhelyi kórházba szállították, ahol kezelés alá vették.

Tűzharc a csempészek és vámőrök között Biharpüspöki közelében

Eredmény három csempészfogoly, a negyedik elmenekült

Nagyvárad, február 9

A biharpüspöki vámhivatal emberei csütörtökön reggel három elfogott csempészt szállítottak be a nagyvárad-i ügyosztásra. A csempésztársaság elfogása izgalmas hajszá és tűzharc közepette történt a román-magyar határon.

Csütörtökre virradó éjszaka egyik román határőr a Biharpüspöki és Bihar-keresztes közötti határ mentén, négy settenkedő alakot vett észre. A csempészek Magyarország felé igyekeztek. A gránicsár megállásra szólította fel őket, majd mikor azok megállás helyett futásnak eredtek, riasztó lövést adott le.

A menekülők közül hárman megálltak és megadták magukat, a negyedik azonban revolvert rántott és tüzelni kezdett a határőrre. Ekkor előfutottak a többi határőrök is és formális tűzharc kezdődött.

Közben azonban a menekülő elérte a magyar határt és onnan lövöldözött

vissza. Sebesülés nem történt, de ezt a negyedik csempészt már nem bírták elfogni.

A többi három csempész készséggel bevallott mindent. Már az első riasztó lövéstől halálra rémültek, különösen egyikük, Szilágyi István mutatta a rémültség különös jelét. A másik kettő Goti Vince és Goti Sándor, mindketten a határ mentén laktak. Bevallották, hogy 100 kiló fűszerárut akartak át-csempészni. Az árut Biharpüspökiben vásárolták és három egyenlő részre elosztva, cipelték. Megszökött társuk egy debreceni kereskedő, akinek a nevét sem tudták.

A két Goti fivért a tárgyalásig szabadlábra helyezték, mivel román állampolgárok és bejelentett lakásuk van. Szilágyi azonban kiderült, hogy magyar állampolgár, úgy hogy a hadbírósa előtt határátlépésért is felelnie kell. Ő letartóztatásban maradt.

Több erdélyi vezetője volt a Bukaresben leleplezett ifjummunkás központnak

Bukarest, február 10.

A sziguranca — amint tegnap röviden jelentettük — a napokban felfedezte a kommunista ifjummunkásszövetség titkos bukaresti központját, amennyiben a Str. Mitropolitul Josif 50. sz. házban kézi-nyomdára, a Str. Matasari 25. sz. alatt pedig az illegális kommunista folyóiratok és más nyomtatványok elosztóhelyére bukkant. A leleplezés során az állambiztonsági közegek számos ifjummunkást tartóztattak le, köztük Mihály Imre,

Rengcs Éva, Gresch Sarolta és Litmann Strul kommunistákat, akik a röpiratok nyomtatását végezték. A propagandaanyag raktárosnője Riszker Tauba volt, míg Nemes János és Kádár Balázs a szervezet szaktanácsadói voltak. A titkos nyomtatványokat Zalányi Károly és Paula, Berkovics Ica, Riszker Klára, Klinger Tóni, Löbel Adolf és Csikos Ilona terjesztették, illetőleg hordták szét úgy a fővárosban, mint a vidéki megbízottakhoz.

A letartóztatott ifjukkommunisták kihallgatása még folyik a fősziguranca. Megállapítást nyert, hogy a propagandaanyag azoknak a tüntetéseknek s sztrájkoknak az előkészítésére szolgált, amelyeket a kommunisták „vörös február” jelszóval a griviciai pör fellebbezési tárgyalása alkalmából akartak rendezni.

Munkabírósa elé kerül a munkaügyi minisztérium

Bukarest, február 9.

A fővárosi munkakamara elnöke a munkaügyi felügyelővel együtt vasárnap ellenőrző szemlét tartott afölött, betartják-e a vasárnapi munkaszünetet. A bizottság megállapította, hogy a munkaügyi minisztérium épületében levő fodrászüzlet vasárnap délelőtt is dolgozott s miután ezért a munkaügyi minisztérium felelős, a munkakamara elnöke a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényre való hivatkozással feljelentést tett a munkabírósnál Dumitriu miniszter ellen, mint aki a minisztériumot képviseli. A munkabírósa ítélete elé természetesen nagy érdeklődéssel tekintenek.

Súlyosabb

DOUMERGUE HOZZALÁTOTTA A KORMÁNYALAKÍTÁSHOZ

A súlyos francia kormány- és rendszerváltság — úgy látszik — a megoldás útján van. Doumergue volt köztársasági elnök csütörtökön délután Toulouse-ból megérkezett Párisba. A pályaudvaron hatalmas tömeg lelkesen ünnepelte. Doumergue azonnal Lebrun elnökhöz ment, majd nemsokára távozott az Elysée-ből, anélkül, hogy bármilyen nyilatkozatot adott volna a sajtónak. De már egy-két óra múlva elterjedt Párisban a hír, hogy Doumergue vállalta a megbízást, azonban azzal a feltétellel, hogy az elnök rendkívüli hatalommal ruhazza fel megalakítandó kormányát.

A Herriot vezetése alatt álló radikális párt gyorsan ülést hívott össze s azon egyhangulag kimondta, hogy elfogadja a Doumergue által követelt pártközi békét.

A képviselőház egyébként csütörtökön csak formális ülést tartott s bizonytalan időre elnapolta magát. Lehet, hogy össze sem ül többé s a választások csak hat hónap múlva lesznek.

A CSEH KORMÁNY IS válságba került. Az agrárpárt a kormány kiviteli politikája miatt meg akarja vonni tőle támogatását. Lehetségesnek tartják, hogy a kormány már pénteken benyújtja lemondását Masaryk elnöknek.

DOLLFUSS ÉS GOMBOS

budapesti tárgyalásairól hivatalos közleményt adtak ki, mely hangsúlyozza a két ország legszorosabb politikai és gazdasági együttműködését. Érdekes, hogy a két kormányelnök közti bizalmas megbeszélésekbe bevonták Colonna herceg, budapesti olasz követet is.

SZOCIÁLDEMOKRATA VEZETŐKET TARTÓZTATTAK LE AUSZTRIÁBAN

A Bécs közelében fekvő Schwechatban a rendőrség három gépfegyvert, sok gyalogsági fegyvert és nagymennyiségű löszert talált. Kiderült, hogy a feloszlatott szociáldemokrata vődrészt rejtette el ott felszerelése egy részét. A felfedezéssel kapcsolatban a hatóságok házkutatást tartottak a szociáldemokrata párt bécsi székházában is, valamint az Arbeiter Zeitung és a Kleines Blatt helyiségeiben. Ezeknek a házkutatásoknak az eredménye még nem ismeretes. Négy szociáldemokrata vezetőt őrizetbe vettek.

Fukien tartomány és ami körülötte történik

Fukien tartomány a japánok által uralt Formosa-sziget és az Amerikai Egyesült Államok által uralt Filippini-szigetek közvetlen közelében fekszik. Eppen ezért mindkét imperialista hatalom ezt a tartományt elsőrendű katonai stratégiai bázisnak tekinti. E terület uralmáért való konfliktus különösen azóta élesedett ki, amióta a 19-ik hadsereg uralja a tartományt.

Japán Fukien elleni támadása régi kelte, visszanyúl az 1894-95-ös évekbe, a Japán és Kína közötti első háború idejébe. Az 1925 évi híres 21 követelésben is benne volt Fukien tényleges átadása a japánoknak. A legutóbbi években a fukieni militaristák japán befolyás alatt álltak. Hosszu évek óta japán ügynökök tevékenykednek Fudsau és Amoy városokban. A Fu-Ai kórház és a Su-Jin egyetem japán intézmények és támaszpontjai a japán törekvéseknek.

A 19-ik kínai hadsereg, mely most Fukien megszállva tartja, Sanghai védelmének vált híressé. Hosszu napokon, sőt heteken át védte a japánok szárazföldi és vízi támadása ellen Sanghait és annak külvárosát, Csapeit. Emlékeztetnek még ezek a harcok, melyekben a 19-ik hadsereg katonái az egész lakosság által támogatva verték vissza a legnagyobb japán ostromokat. Végül is maga a kínai központi kormány feje, Csang-Kai-Sek nyomására adta fel a 19-ig hadsereg a harcot és vonult vissza a japán hadsereg elé. A 19-ik hadsereg parancsnokló tisztjei csereüzletet csináltak Csang-Kai-Sekkel és a japánok elleni védekezés feladása után átvették Fukien tartomány ellenőrzését, ahova magukkal vitték az Egyesült Államok befolyását is.

A 19-ik hadsereg militaristái Amerikából visszatért diákokat és más kínaiakat állítottak a tartományi kormány legfontosabb pozícióiba. Tárgyaltak az Egyesült Államok hatóságaival a Fukien partvidékén fekvő Tungsán sziget eladásáról 50 millió dollár kölcsön ellenében, melyen azután repülőgépeket és fegyvereket akartak vásárolni. Tungsan az Egyesült Államok részére flottabázisul szolgál.

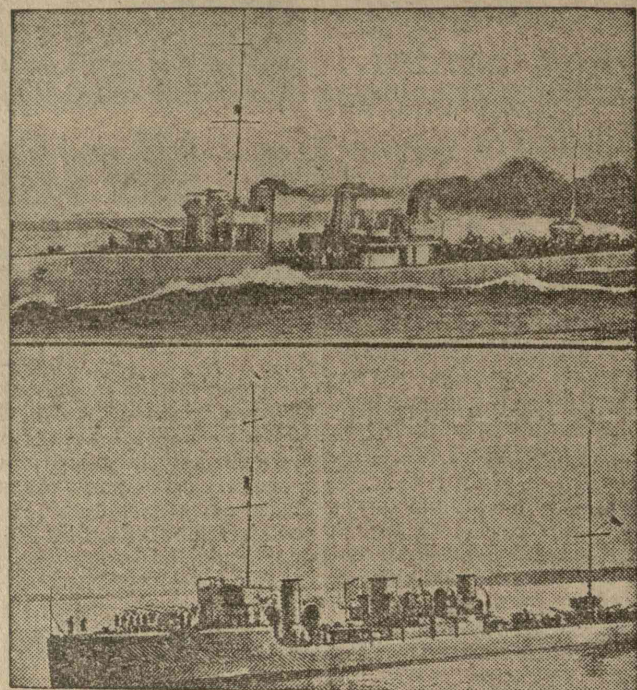
E tárgyalások természetesen komoly fenyegetések a japán imperialisták részére. A japánok ezért élesen harcolnak az USA befolyása ellen és e harchoz felhasználják a Fukien városaiba költözött formozaiakat is, kik felfegyverzett bandákat képeznek. E bandákat 18 vezér vezeti, kik Amoy városában lévő japán konzulátus közvetlen parancsnoksága alatt állnak.

A lakosság imperialistaellenes hangulata különböző formákban jut kifejezésre. Többek között például abban, hogy az amerikai missziók, melyek iskolákat és más intézményeket tartanak fenn, elvezetik befolyásukat. Az amerikai metód-

isták rövid idővel ezelőtt tartott toborzó kampánya nyereség helyett követők egy harmadának elvesztésével járt. Ez az antiimperialista mozgalom különösen Dél-Fukienben emelkedett a mandzsuriai japán invázió kezdete óta. Minden körülményben japánellenes egyesületeket szerveztek és a bojkottot még a legutolsó faluban is keresztülvitték. A japánok Sanghai-ellenes támadása megerősítette ezt a mozgalmat. Március 5-én véres összecsapás történt, amit hatalmas demonstráció követett és amelyet csak erőszakkal tudtak elnyomni a hatóságok. Különös felháborodás vett erőt a lakosságon, amikor május 5-én a sanghai-i kapitulációs szerződés megkötésének évfordulóján Ling-Kuo-Ken kínai admirális részt vett a japán konzulátus díszbédjén.

Erre nemsokára megjött a 19-ik hadsereg Fukienbe. Parancsnokaiknak első cselekedetük volt a forradalmi elemeknek kipusztítása a hadseregből. Tsangtsauban több mint 2000 embert mészároltak le. Tsingtsuban 100 katonát és altisztet gépfegyverekkel lőttek halomra. Több mint 1000 katonát a fedélzetről dobtak a tengerbe. Nemcsak azoknak ezreit mészárolták le, kik hősiességgel harcoltak Sanghaiban a japánok ellen, de állandóan kivégezték azokat is, kik vonakodtak Nyugat-Fukienben a kínai vörös hadsereg ellen harcolni. Mert míg a 19-ik hadsereg parancsnokai egyik feladatukul a velük hárító vörös hadsereg, illetve szovjetek megsemmisítését tűzték ki célul, addig másrészt a másik oldalon szomszédos Kvantung és Kvangsi tartomány tábornokaival együtt szőtték a terveket Csang-Kai-Sek ellen. A tartományt a lehetőségig kifosztották azért, hogy fegyvereket és muníciót tudjanak vásárolni, hogy hadseregüket reorganizálhassák. Fukienben nem kevesebb mint 34 féle adót hajtottak be.

Nem csoda, ha a fukieni népesség ismételtelen felemelte a felkelés zászlaját. Az anti-imperialista liga vezetése alatt több ízben volt komoly tüntetés a fegyverkezés és a háború, valamint az azzal kapcsolatos elnyomás ellen. A militaristák újságokat tiltottak be, újságírókat tartóztattak le és az előrehaladott harcosok százait végezték ki. A falvakba büntető-expedíciókat küldtek, kik ott a legkegyetlenebbül dolgoztak. A parasztokat kényszerítették a kényszerítették a hadsereg számára. Csangpuban a 19-ik hadsereg hatalmas repülőteret építtetett a parasztokkal, kiknek még országutakat is kellett építeni anélkül, hogy ezért bért, vagy akárcsak megfelelő élelmet kaptak volna. A parasztokat arra is kényszerítették, hogy „önként” szolgáljanak a miliciában. A hadsereg legdurvább munkáit kellett elvégezniük és kimustrált fegyvereket megvásárolniuk, melyeket azonban a szolgál-

Az elmúlt évben az észti kormány Lennuk és Wambola nevű torpedónaszádjait eladta Perunak. Most derült ki, hogy az üzletkötésnél súlyos visszaélések történtek, amelyek miatt Toerwand tábornokot, az észti vezérkar főnökét elmozdították állásából. Érdekes, hogy Toerwandnak nagy érdemei voltak az észti véderő megszerzése körül.

lati időn kívül a hatóságoknak kellett őrizetbe átadni.

Egész Fukienben a 19-ik hadsereg vette át a japánellenes egyesületeket és felhasználta azokat annak a támogatására, hogy hatalmas mennyiségű japán árut adjon el! A japánok elleni minden tényleges harcot bebörtönözték, vagy kivégezték. Lin-Vei-Jien-t, a japánellenes egyesületek vezetőjét törvényszéki eljárás nélkül agyonlőtték. Japán árut ma nagyobb mennyiségben lehet találni Fukien piacain, mint a bojkott kezdete előtt.

A városi munkások példáját követve, a fukieni parasztok is megkezdték az ellenállás megszervezését. Eleinte csak itt-ott keletkeztek kicsiny csoportok, melyek a helyi helyőrségektől elvették a fegyvereket és szabadság-harcokat kezdtek. A harcoló parasztok azután sokasodni kezdtek és programjuk konkrét politikai formákat öltöttek. A mozgalom lassanként kiterjedt Dél-Fukien egész területére és most csatlakozott Nyugat-Fukienhez. Felfegyverzett hadseregiük 4000 harcosból áll és 10.000 főnyi paraszt támogatja őket Tangtsau, Funan, Tsangpu, Pingho, Tsentsau, Anshih, Tonan és Vitsuen kerületekben.

Ezek voltak az indítókai annak a ténynek, hogy a fukieni militaristák az angol és az amerikai imperialisták vezetése alatt kimondták Fukien „függetlenségét”, azaz Csang-Kai-Sek kormányától való elszakadását. Azt hirdetik, hogy harcol-

nak a nankingi kormány kapitulációs politikája ellen. Természetesen azonban szoros kapcsolatban állanak az Egyesült Államok imperialistáival. A főcél mindezekelőtt a lázongó katonai és paraszt-tömegek lecsillapítása és ezért a „függetlenséget” a „forradalmi kormány” nevében hirdették ki.

A „függetlenség” kihirdetése most meghozta a közvetlen harcokat a kínai központi kormány (Csang-Kai-Sek) és a 19-ik hadsereg csapatai között. Egyszerre úgy néz ki, mintha a japánok által támogatott központi kormány hadai győzzenek az amerikaiak által segített fukieni „forradalmi” kormány csapatai fölött. De ez a harc nemcsak meggyöngyöztette, de egy bizonyos időre teljesen meg is akasztotta Csang-Kai-Sek hatodik offenzíváját a kínai szovjetek vörös csapatai ellen, mely kihasználva az alkalmat, nemcsak erősíti saját hadseregét, hanem újabb területeken nyomul előre. A pillanatnyi helyzetben egy cseppet sem volna meglepetés, ha a tábornokok, a két kormány és Amerikának japánellenes harca a délkinai területek megnagyobbodását és megerősödését vonná maga után.

(Kolozsoár.) Rohan Xavér

A TARSADALOMBIZTOSÍTÁS egységesítő törvénykönyve utasításokkal, román és magyar nyelvű kiadásban megjelent. Fordította Ormai István tanácsos. Ára 35 lej. Postai szállítással 45 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában.

100.000 felvilágosodott ember

vár erre az értékes műre, melyet orvostudós szerzője negyven évi orvosi gyakorlat gazdag tapasztalatai alapján írt az emberiség gyógyítására és segítségére. Aki szeretne a legjobbat akarja, ajándékozza meg őket ezzel a könyvvel:

Természetes gyógy mód és táplálkozás

Írta: BUCSANYI GYULA dr., egészségügyi tanácsos, főorvos.

A tartalomjegyzék rövid kivonata: A természetes életmód alapfogalma. Természetes táplálkozás. Mi az ember természetes tápláléka? Vegetarizmus. A vér megromlása, helytelen táplálkozás folytán. A táplálékok. A hús. Tej. Hűvelések. A sajt. A szénhidrátok. A zsírok. A vitaminok. Főzelék. Gyümölcs. A fűszerek. Alkohol. Nyersdiéta. Hogyan és mennyit együnk? Napfürdő. A nap a tüdőbajoknál. A nap a köszvénynél. Napfény a szív-bántalmak kezelésénél. A napfény az anyagcsere bántalmaknál. Napfürdő a gyomor-bántalmaknál. Napfény a női bajoknál. A gyermekek napfürdője. Minek tulajdonítom a napfény gyógyhatását? A légfürdő. A torna. Fürdés, mosakodás. Hogyan használjuk a hideg vizet belülről. Az alvás. A levegő. Idegápolás. Lélekápolás. A lélek gondozása. A vízgyógyászok. A hideg víz, mint gyógytényező. Gyermekápolás. A csecsemő gondozása. A szoptatás. A gyermek ápolása az első életévben. A koplalókúra. Gyümölcskúra. A betegség megelőzése. Egyes, gyakrabban előforduló betegségek természetes gyógykezelése. Agyvérzés. Álmatlanság. Agyguta. Aranyér. Arcsápa. Asthma. Angolkór. Buskmorság. Bőrbántalmak. Belsőféreg. Belsőhurut. Csúsz. Csukor. Csontszu. Étvágytalanság. Elhízás. Epék. Farsontszápa. Fehér folyás. Gégehurut. Gerincvelő sorvadás. Gyomor-bajok. Görcsös havibaj. Hányás. Hasmenés. Heréggyulladás. Hólyaghurut. Hízáló gyógy mód. Hőrhurut. Ideggyengeség. Idegbénulás. Idegszápa. Impotencia. Karbunkulus. Köszvény. Légesbőrur. Májbajok. Méhgyulladás. Ondófolás. Orrvérzés. Orrbűz. Paralizis progressiva. Petefészekgyulladás. Sápikór. Szájbűz. Sárgaság. Székrekedés. Szédülés. Skrophulózis. Szív-bajok. Rekedtség. Rheumatizmus. Ischiás. Térisony. Tüdővérzés. Tüdő táguulás. Vérhas. Vérszegénység. Vértartó teák. Vesebajok. Vízibetegségek. Visszértágulatok. Utóéletmód, stb., stb. E mű a magyar könyvpiac szenzációja. A leg többet forgatott olvasmánya öregnek és fiatalnak.

Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában. Ára 120.— Lei. (V dékre plusz portó).

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és Könyvkiadó Rt., Braşov—Brassó.

APROHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állástkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés négyszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Keresünk azonnali megvételre: 2 drb. „Master Buic”, 2 drb. „Chrysler 77”, 2 drb. „Plymouth” 30, jókarban lévő motorokat. Soc. Mera et Comp. Cluj, Str. Regele Ferdinand No. 56. 1467

Veszek használt, jókarban lévő boroshordókat, pincefelszerelést, filtrálógépet. Farkas Gerő, Brassó, Str. Joan Ratin 9. 1443

50 kötet Jókai regény, Centenarius kiadás, új piros vászonkötésben, 7000 lejtért eladó. Esetleg 1000 lejes havi részletekben is. Cím 1370. sz. alatt a brassói kiadóban.

Állást nyer

Keresek azonnali főtételre egy női pénztárnokot, kereskedelmi végzettséggel, egyúttal egy elsőrendű fűszer- és vegyes-pudlistát, azonnali belépésre. Választ „Szorgalmas” jelígre a brassói kiadó továbbít. 1468

Német-magyar intelligens kereskedő, jó házból való, némi készpénzzel rendelkező hölgyet keres társul, fennálló vállalatához, részese és biztosíték ellenében. „Argus 40.” jelígre. 1439

Házasság

Házasság céljából levelezne 28 éves, intelligens izraelita fiatalember, 20-25 éves, kimondott urilánnyal. „Fás” jelígre. 1472

Egyszerű, komoly fiatal lányok, akik hozzásegítenének egy 28 éves, állásban lévő lakost ahhoz, hogy önálló lehessen, írjanak: „Alap a házassághoz” jelígre e lap kiadóhivatalához.

FIAIALOK tanácsadója Szerelmi levelező, kiegészítve a társaság illemszabályaival. Bélyegnyelv, virágnyelv, stb. Ára színes borítóval 30 lej.